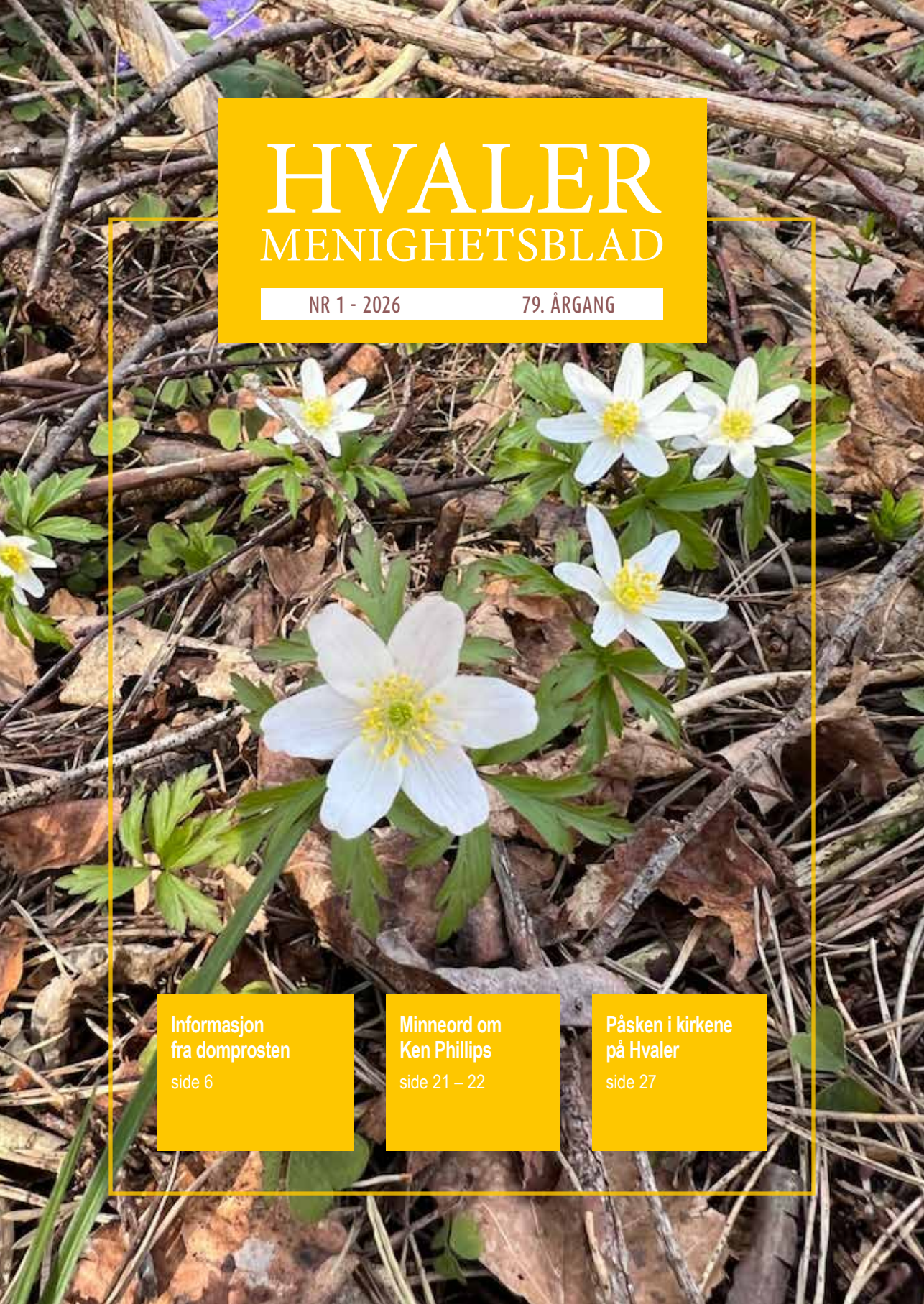

HVALER MENIGHETSBLAD

NR 1 - 2026

79. ÅRGANG

Informasjon
fra domprost
side 6

Minneord om
Ken Phillips
side 21 – 22

Påske i kirkene
på Hvaler
side 27

DEN NORSKE KIRKE

Hvaler menighet

kirken.no/hvaler

ANSATTE:

Stine Eileen Torp Løkkeberg

Vikarprest

Tlf: 416 50 928.

stine@hvaler.kirken.no

Marius Kjølholt

Kirketjener

Tlf: 483 92 297

marius@hvaler.kirken.no

Jenny Schorpen

Kirketjener og sekretær

Tlf: 907 13 680

jenny@hvaler.kirken.no

Jan Heier

Kirkeverge/daglig leder

Tlf: 474 79 730

jan@hvaler.kirken.no

kirkevergen@hvaler.kirken.no

Kaja Høvik Stiksrud

Barne- og ungdomskontakt

Tlf: 907 58 089

kaja@hvaler.kirken.no

Inger-Lise Ottersund

Pedagog

Tlf: 450 02 610

pedagog@hvaler.kirken.no

Marte-Kari Nilsen Melkerud

Kantor

Tlf: 917 27 075

kantor@hvaler.kirken.no

Kirkekontoret (Kirkens hus)

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

Tlf: 474 79 730

post@hvaler.kirken.no

Hvaler sokn

Ole-Edvin Utaker,

Tlf: 982 46 551

o.utaker@gmail.com

Hvaler menighetsblad

Storveien 12, 1680 Skjærhalden

hvalermb@outlook.com

Ansvarlig utgiver:

Hvaler menighetsråd

post@hvaler.kirken.no

Kontonummer 1506.23.78902

Redaksjonskomité:

Ragnar Bjørck

Ellen Bjørnvall Viker

Marthe Nordengen Berntzen

Halvor de Flon

Stine Eileen Torp Løkkeberg,

Anne May Sandvik Olsen

Ansvarlig for annonsesalg:

Anne May Sandvik Olsen

Trykk:

moklegaard.no

	Side
Feltprestens påskehilsen	4
Informasjon fra domprosten	6
Krysspress i vår moderne tid	7
Årets påskesalme	8
Du som låg i natti seine	9
Påskeaften	10
Påskan 2026 i tekst og bilder	13
Påkeharen	18
Minneord om Ken Phillips	21
Bibelen fra A – Å, del 2	23
Påskan i kirkene på Hvaler	27
Hvaler kirkes alder	28
I vesterled, del 2	31
Toving – tradisjon, teknikk og skaperglede	34
Byggedagen i år – 6. juni	37
Hvalerbadstua	38
Konfirmantarbeidet i Hvaler menighet våren 2026	40
Troen min går ut over tankene og følelsene mine	42
Barnas	43
Knøttesang og babysang	44
Nytt fra menighetsrådet	45
Fra foreningslivet	53
Gudstjenester våren 2026	54
Sorg og glede i våre kirker	55
Kjenner du noen som vil konfirmere seg i Hvaler menighet i mai 2027	56

Tore Henrik
Meberg-Hansen

Som den gylne sol frembryter gjennom den kullsorte sky!

Den danske salmedikteren Thomas Kingo viste oss, på sitt barokke vis, hvordan bildet av vår verden kunne fremstilles. Mørke og lys, glede og sorg, elendighet contra seiers palmer, og det ultimate spennet mellom død og oppreisningen krybbe.»

Slik brukte han kontraster og ytterpunktene koblet sammen i et frodig språk for å formidle påskens budskap til oss. I den mer enn 300 år gamle salmen; «*Som den gylne sol frembryter gjennom den kullsorte sky*» (NoS.190), formelig bobler og syder det av alvor og glede om hverandre. Det er hovedtemaet i salmen, oppstandelsen – som er den kristne tros mest sentrale punkt, som gjør salmen fortsatt aktuell. Et budskap som peker fremover, som gir håp, trøst og glede.

Ja, for hvem er det som ikke nettopp etter en blytung dag, med tykk ugjennomtrengelig tåke, vet å sette pris på det lille lysstreifet som trenger seg gjennom den kullsorte skyen. Eller når vi kjenner hvordan livet vender tilbake i det de første varmende strålene om våren tiner både is og forfrosne sjeler. Ja, livet vender bokstavelig tilbake i naturen! Det er nok mulig vi her oppe i Norden er litt mer opptatt av dette enn gjennomsnittet av verdens befolkning vil jeg tro.

Sorte skyer i horisonten har det også vært i verden rundt oss nå en tid. Det kan være lett å miste motet av slikt, og mange forteller om en uro overfor hva som vil bli det neste. Ufred og urolige tider er ikke det vi har vært mest vant

til å forholde oss til i vår nære del av verden. Samtidig må vi stadig minne hverandre om at det alltid er mennesker og krefter rundt oss som arbeider for at det gode skal skje. De fleste vil det gode, og håpet om at det kommer til å bli bedre, ja det trenger de som står midt i det ikke minst å få høre. Det er mange med fredssønsker der ute og mange som arbeider målrettet for det.

Det var ganske kullsort for disiplene til Jesus når mørket senket seg på langfredag. Fra den sjettede time falt det et mørke over hele landet helt til den niende time, skriver evangelisten Matteus. Forhenget i tempelet revnet fra øverst til nederst, jorden skalv og klippene slo sprekker. Rimelig dramatiske scener som finner sted der må vi si, og i god Kingo-tradisjon rystes jorden i grunnvollene. For slik er det når Gud dør.

Men historien slutter ikke der. Evangelisten fortsetter med å fortelle om at da sabbaten var over, og det begynte å lysne den første dagen i uka, kom det noen kvinner til graven for å se hvordan det stod til der. Da brøt det et lys gjennom skyen og en engel tok til orde og sa: «Frykt ikke! Jeg vet at dere leter etter Jesus, den korsfestede. Han er ikke her, han

er stått opp, slik som han sa. Kom å se stedet hvor han lå.» Det er håpsfortellingen som formidles til oss i dag. Derfor kan vi sammen med Kingo synge:

*Som den gylne sol frembryter
gjennom den kullsorte sky
og sin stråleglans utskyter,
så at natt og mulm må fly,
så min Jesus av sin grav
og det dype dødens hav
oppstod ærefull av døde
imot påskemorgen røde.*

God påske!

*Tore Henrik Meberg-Hansen
– Sjefsprest Luftforsvaret*

«Å skyte påskekjerringer»

Om du hører et smell eller skudd påskeaften, er det selve påskesmellet! Skikken er levende mange steder, også i Norge, og noen kaller det å «skyte påskekjerringer». Man skyter i lufta om kvelden for å skåne gården for trolldom. Påskeaften fryktet folk for heksene og annet ondt. Siden Jesus lå i graven, kunne alt som var ondt, komme fram. Jesus kunne vel ikke stanse det onde når han selv var død? Folk var redd for hekser, trolldom og alle onde makter. De vernet seg selv, hus, eiendeler og dyr ved å skremme – ved å «skyte påskekjerringer».

Hege E. Fagermoen

Grethe Hummel

«Her kommer en liten orientering om endringer i sokneprest Grethe Hummels arbeidsforhold i domprostiet:

Vi er mange som er veldig glade og takknemlige for den flotte tjenesten sokneprest Grethe har utført på Hvaler gjennom mange år. Av helsemessige årsaker har det vært utfordrende å følge opp slik hun gjerne ønsker i den siste tiden, og sammen med bispekontoret har sokneprest Grethe og domprost Hege blitt enige om at den siste tiden fram mot pensjonist-tilværelsen blir med en tilpasset prestetjeneste i Fredrikstad Domprosti med oppgaver i dialog med domprosten. Hun vil da ikke være særskilt knyttet til Hvaler i denne tiden, men gjør enkelt-tjenester som gudstjenester og gravferder i hele prostiet. Det kan jo medføre at hun også dukker opp på Hvaler! Prosessen med å lyse ut stillingen

som sokneprest er allerede i gang, og stab og menighetsråd har fått spille inn sine ønsker til utlysningsteksten og hva Hvaler ønsker seg og har behov for av sin sokneprest nå. Barn og unge og øyenes særpreg

Stine Eileen Torp Løkkeberg

Grethe Hummel

som lokalsamfunn og med sommergjester sto høyt på lista av det som ble spilt inn. Søknadsfrist var 15. mars, og så følger det intervjuer med representant fra Hvaler menighetsråd i tilsettingsrådet. Fram til ny sokneprest er tilsatt har vi vært så heldige å få en fast vikar i 50%. Hun heter Stine Eileen Torp Løkkeberg, og er til vanlig professor i sykepleievitenskap på Høyskolen i Østfold, men har tatt presteutdanning og vikariater både i Enebakk og i Halden. Hun vil ha gudstjenester, andakter og konfirmantarbeid i fokus, og så vil det i tillegg tilføres ressurser til gjennomføring av gravferder.

Det blir avskjedsgudstjeneste med Grethe søndag 31. mai i Hvaler kirke, og muligheter til å komme med gode ord og hilsener til henne der.

*Vennlig hilsen Hege Fagermoen
Domprost*

Krysspress i vår moderne tid

Vi lever i en såkalt «sekulær tid» hvor tro ikke lenger er en selvfølge, men et valg blant mange. Det medfører at vi lever med et krysspress. Vi blir trukket i flere retninger, for eksempel mellom vitenskapelig rasjonalitet og åndelig lengsel. Det er ikke bare et intellektuelt dilemma, men kan også utløse et emosjonelt og eksistensielt ubehag.

Før i tiden trodde «alle» på Gud. Det var nesten forventet, men i dag er ikke tro lenger en selvfølge.

I Vårt Land den 28. januar skriver Håvard Nyhus (politisk reporter i NRK) at «folk tørster etter å bli snakket til som 'hele' mennesker – med en sjel.» Men hva handler dette om? Det er ikke godt å vite, sier han, men «denne nysgjerrigheten har sekulariseringen aldri greid å temme». Det handler om dem som vil ha en «himling over tilværelsen». De som gjerne vil delta i «samtaler om tro og tvil». Og ikke minst, «folk tørster etter det religiøse språket og Gud, selv om de ikke uten videre kan krysse av i et spørreskjema at han finnes», hevder han.

Vi forsøker ofte å forklare verden rasjonelt ved å gjøre den målbar, tilgjengelig og kontrollerbar. Vi optimaliserer og effektiviserer. Kan det være at vi har mistet noe på veien? At vår hang etter rasjonelle svar på livets gåter skygger for vår evne til

å sanse gudsdimensjonen – det uutsigelige? Sosiologen Hartmut Rosa snakker om at vi må forstås som hele mennesker – med en sjel. Ikke bare det rasjonelle aspektet, men også det som ikke kan fanges i formler og logisk tenkning. Rasjonelle perspektiver på livet er nødvendige, men ikke tilstrekkelige, sier han.

«Meningskrisen» i vår tid handler ikke bare om tap av tro, men også om en eksistensiell gjenklang som berører oss på et dypt plan. Det vi kaller «gudsdimensjonen». Det er en dimensjon ved livet som griper oss, mer enn vi begriper. Evnen til å bli berørt av en åpenhet mot noe større enn oss selv – det hellige.

Med disse tankene ønsker jeg dere alle en god og meningsfull påske!

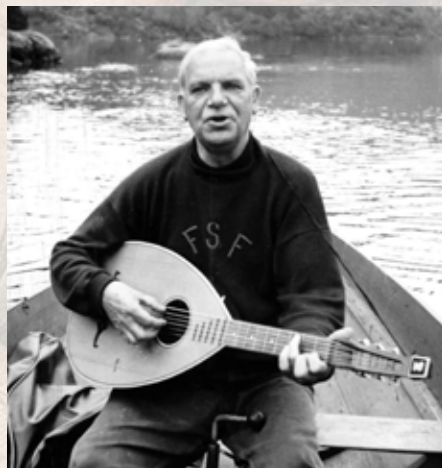
Ole-Edvin Utaker
Leder

Årets påskesalme

Jeg er så heldig å få lov til å velge årets påskesalme og det var ikke vanskelig. Selvsagt ble det; Du som låg i natti seine, med melodi av Ragnar Tesdal.

Tonsetteren Ragnar Tesdal og artikkelforfatter Benedicte Sjøvold.

Tekstforfatter Jacob Sande (foto Bergens Tidene).

Raggen skrev denne melodien på midten av 70-tallet, og det er Rolf Løvland som har satt akkordene til. Den kom med i siste utgave av salmeboken i 2013.

Jeg hørte den for første gang da jeg gikk i Bergen Ten-Sing og syntes den var aldeles nydelig.

Det varte ikke lenge før den var på mitt repertoar og har vært der siden.

Jeg synger den hver gang jeg har anledning i forbindelse med påsken og skal også synge den i Hvaler kirke denne påsken.

Jeg synes teksten beskriver så vakkert og samtidig så smertefullt den ensomme kampen Jesus står i. Alene og forlatt av dem som skulle vært der for Ham.

Og det får meg til å undres – hva ville jeg gjort?

Sannsynligvis flyktet og fornektet Ham slik disiplene gjorde, selv om hjertet mitt nok hadde sagt at jeg handlet galt.

Heldigvis endte ikke historien med død og svik, offer og fornektelse.

Historien ble til liv, frelse, under og en grenseløs kjærlighet.

En kjærlighet som vi alle er en del av, et oppstandelsens under som står som en bauta til alle tider, en gave til hver og en av oss uansett hvor stor eller liten vår tro og tvil er.

God påske til alle dere vakre mennesker – ta vare på hverandre.

Benedicte S.

Du som låg i natti seine

Jacob Sande

*Du som låg i natti seine
sorgtyngd, vanvørd og åleine,
skjelvande på såre kne,
du som skåli trufast tømde
medan alle dine rømde,
stridsmann frå Getsemane!*

*Du som spotta vart og banna,
kront med klungerkrans om panna,
medan augo brann i sorg,
du som stod i namnlaus pine,
skild frå dei du kalla dine,
einsam i Pilati borg.*

*Du som hekk til krossen nagla,
medan blodut sveitte hagla
frå di panne då du sa:
«Fader, kvifor gjekk du frå meg!»
Å, lat nådens blodstraum nå meg,
offerlam frå Golgata!*

*Lær mi sjel kor du laut lida,
syn meg såret ditt i sida,
styrk og nør mi veike tru.
Syn meg dine merkte hender
så eg frelst mitt auga vender
opp til deg på krossen, du.*

NoS 138

Jesus i Getsemane. Altertavle i Nesodden kirke.
Foto Leiv Bjerve.

Påskeaften

AV JAN OLAV AAFLOT

Påskeaften er mer enn den dagen butikkene åpner, så vi kan fylle opp kjøleskapet og påskeegget igjen, før nye helligdager kommer. Påskeaften kan virke tom, men den lærer oss om livet. Det er sabbat, det som skulle være en gledens og livets hviledag. Men Jesus er borte, han «før ned til dødsriket» – som det heter i trosbekjennelsen – og ble lagt i en grav forberedt for mennesker.

Jesus var død. Disiplene hadde ramlet av, en etter en. En hadde angitt Jesus. En hadde fornektet ham. Mange hadde nok gitt opp. Noen var slitne og skuffet, og hadde gått hjem. Hver dag i påskeuken har det skjedd så mye; når noen ville hylle Jesus, ville andre rydde ham av veien. Når noen ville gjøre godt mot Jesus, ville andre svikte – og til og med drepe ham.

Jesus døde på fredag mot kvelden i den niende time, omtrent klokken 15. Gravleggingen måtte skje før solnedgang, omtrent klokken 18, for da begynte jødernes sabbat. Da kunne ingen jøder arbeide. Den korsfestede kunne nok henge på korset over sabbaten som en ekstra nedverdiggelse. Men Josef fra Arimatea i Judea, viste Jesus den siste ære. Josef var en rik og høyt ansett mann, medlem av det høye råd. Men han var ikke med på vedtaket om å drepe Jesus. Matteus og Johannes hevder at han i hemmelighet hadde vært Jesu disippel.

Josef gikk til Pilatus og ba om å få gravlegge Jesus. Han fortjente en ordentlig begravelse. Josef tok Jesus ned fra korset og kledde han i en kappe, etter de jødiske tradisjoner. Han la kroppen hans i en ledig grav, en grav som han allerede hadde gjort i stand. En familiegrav som var hogd ut i fjellet. Han stengte graven med en stor stein som han rullet foran

åpningen. Når vi nå kjenner til det som skjedde, er det noe ekstra symbolsk i at Jesus legges i en menneskelig grav. Det kan synes som om gravleggingen har skjedd raskt for å bli ferdig før sabbaten begynte. Men de måtte vente til sabbaten var over, før de kunne stille Jesu døde kropp med mer passende likklær og velluktende oljer, slik skikken var.

Jesus døde legeme tas ned fra korset

Josef og kvinnene steller den døde Jesus

Noen få fulgte Jesus helt til graven; en liten gruppe kvinner som hadde kjent Jesus lenge. De ville se hvor han ble lagt. Etterpå gikk de hjem og forberedte oljer og salver. De ville komme tilbake så snart de kunne.

Vi vet ikke hva de tenkte, men vi har en anelse. Jesus hadde fortalt at døden hans ikke var slutten. Kanskje håpet de at det skulle stemme, at det kom noe mer. Eller kanskje de satt der og innså at de hadde tapt – nei, at Jesus hadde tapt – og at det eneste som gjensto var å pakke ham fint inn og prøve å gå videre på egen hånd. Det som i hvert fall var sikkert, var at det ikke var mer de kunne gjøre. De kunne ikke hjelpe Jesus. De kunne ikke stille ham en gang, før etter at sabbaten var over. De måtte bare sitte og vente.

Livet har mange ventedager. Når vi ikke får svar. Når vi opplever vonde ting. Når Jesus ikke gjør det som vi skulle ønske. Dager da vi føler at vi har tapt, der det ikke er mer vi kan gjøre enn å vente og være stille med tankene, sorgen, frykten – og kanskje et lite håp. Det er vanskelig å tro at det går an å finne gleden igjen, når man sørger over en vi har mistet i døden. Det er vanskelig å tro at det går an å finne trøst og ro, når man er redd. Det er nesten umulig å tro at det finnes et liv etter døden.

Vi vet hva som skjedde. Vi vet at dagen etter sabbaten ble en festdag, selv om det først var stor forvirring og engstelse. Vi får lyst til å gå raskt videre i fortellingen. Ventedagen mellom den dramatiske langfredagen og seiersdagen, påskedag, er så tom. Påskeaften var en ventedag. En stilledag.

Kvinnene som kom til graven ventet ikke å finne en tom grav. Deres undring og forskrekkelse understreker at dette var de uforberedt på. Kvinnene kom for å stille liket. Slik ble det til at det var kvinnene som først oppdaget at Jesus hadde stått opp fra de døde.

Selve oppstandelsen er et usett under. Men det er et under, det at Jesus brøt ut av graven sin. Vi skal alle ligge i en grav en dag, men at Jesus brøt ut av sin grav, har gjort alle senere graver maktesløse. Døden skal ikke holde på oss. Det er et under som gir liv og håp. God påskeaften og påske!

Arnold Eidslott (1926-2018)

Arnold Eidslott jobbet som telemontør hele sitt yrkesaktive liv, men det var diktningen som han er husket for. Han ga ut 27 diktsamlinger. Som norsk lyriker markerte han seg som en av de fremste og mest særpregede norske lyrikere i etterkrigstiden. Hans beste dikt representerer en helt original kombinasjon av modernisme, tradisjonalisme, visjonsdiktning og kristen forkynnelse. Arnold Eidslott fikk en rekke priser for sitt forfatterskap, bl.a. Gyldendals legat (1962), Aschehougprisen (1983), Ålesund kommunes kunstnerpris (1972) og Det Norske Akademi for Sprog og Litteraturs pris (1983), og han fikk Statens æreslønn fra 1986.

Arnold Eidslott: Josef av Arimateas klage (1980)

Å, løft ham sakte
Løft ham sakte ned
Du smertenes mann
Hugget i dødens marmor
Svøp ham i det dyre lin
Hans dyre lemmer
Høy er hans fred
Nå synker vindene
De bleke lemmer
Å svøp Ham i det dyre lin

Å, løft ham sakte ned
Min Jesus, løft Ham
Å, løft ham brødre
Mitt hemmelige alter
Lyser du i verdens mørke
Vær varsom, løft Ham sakte
I vår hånd Hans dyre lemmer
Høyt lyser nattens stjerne
Hans pannes skumringslys
Han er vår fred, løft sakte

Vår Herre og vår Gud, vår bror
Løft ærens konge sakte ned
Guds frø er sådd i Adams jord

(Norsk salmebok nr. 176)

Påsen 2026 i tekst og bilder

Palmesøndag

Johannes 12, 12–24

Jesus rir inn i Jerusalem

Dagen etter fikk folkemengden som var kommet til festen, høre at Jesus var på vei inn i Jerusalem. Da tok de palmegreiner og gikk ut for å møte ham, og de ropte:

Hosianna!

Velsignet er han som kommer

i Herrens navn,

Israels konge!

Jesus fant et esel og satte seg opp på det, slik det står skrevet:

Vær ikke redd, datter Sion!

Se, din konge kommer,

ridende på en eselfole.

Dette skjønte ikke disiplene med det samme. Men da Jesus var blitt herliggjort, husket de at dette sto skrevet om ham, og at folket hadde hilst ham slik.

Alle de som hadde vært til stede da han kalte Lasarus ut av graven og vekket ham opp fra de døde, vitnet om det. Det var også derfor folk dro ut for å møte ham, fordi de fikk høre at han hadde gjort dette tegnet. Fariseerne sa da til hverandre: «Der ser dere at ingenting nytter. All verden løper etter ham.»

Jesus taler om sin død

Det var noen grekere blant dem som var kommet for å tilbe under høytiden. De gikk til Filip, som var fra Betsaida i Galilea, og sa: «Herre, vi vil gjerne se Jesus.» Filip gikk og fortalte det til Andreas, og sammen gikk de og sa det til Jesus. Jesus svarte: «Timen er kommet da Menneskesønnen skal bli herliggjort. Sannelig, sannelig, jeg sier dere: «Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør, blir det bare det ene kornet. Men hvis det dør, bærer det rik frukt.»

Jesus rir inn i Jerusalem.

Skjærtorsdag

Matteus 26,17–30

Det siste måltidet

På den første dagen i de usyrede brøds høytid kom disiplene til Jesus og spurte: «Hvor vil du vi skal gjøre i stand til påskemåltidet for deg?» Jesus svarte: «Gå inn i byen, til den mannen dere vet, og si til ham: Mesteren sier: Min time er nær; hos deg vil jeg holde påskemåltid med disiplene mine.» Disiplene gjorde som Jesus hadde pålagt dem, og de gjorde i stand påskemåltidet.

Da det ble kveld, tok Jesus plass ved bordet sammen med de tolv. Mens de spiste, sa han: «Sannelig, jeg sier dere: En av dere skal forråde meg.» Da ble de dypt bedrøvet, og den ene etter den andre sa til ham: «Det er vel ikke meg, Herre?» Men han svarte: «Den som har dyppet hånden i fatet sammen med meg, han skal forråde meg. Menneskesønnen går

bort, som det står skrevet om ham. Men ve det mennesket som forråder Menneskesønnen! Det hadde vært bedre for det mennesket om det aldri var født.» Judas, han som forrødte ham, spurte da: «Det er vel ikke meg, rabbi?» «Du har sagt det», svarte Jesus.

Nattverden

Mens de holdt måltid, tok Jesus et brød, takket og brøt det, ga disiplene og sa: «Ta imot og spis! Dette er min kropp.» Og han tok et beger, takket, ga dem og sa: «Drikk alle av det! For dette er mitt blod, paktens blod, som blir utøst for mange så syndene blir tilgitt. Jeg sier dere: Fra nå av skal jeg ikke drikke av denne frukten av vintreet før den dagen jeg drikker den ny sammen med dere i min Fars rike.»

Langfredag

Joh 18,1-19,42 (utdrag)

Jesus lider og dør

Da Jesus hadde sagt dette, gikk han ut sammen med disiplene sine. De gikk over Kedronbekken og inn i en hage som lå der. Judas, han som forrådte ham, kjente også til stedet, for Jesus og disiplene hadde ofte kommet sammen der. Judas hentet nå vaktstyrken og noen av overprestenes og fariseernes vaktmenn, og de kom dit med fakler, lamper og våpen. Jesus visste om alt som skulle skje med ham. Han gikk fram og spurte dem: «Hvem leter dere etter?» «Jesus fra Nasaret», svarte de. «Det er jeg», sier Jesus. Judas, han som forrådte ham, var også der sammen med dem. Da Jesus sa: «Det er jeg», rygget de tilbake og falt til jorden. Igjen spurte han: «Hvem leter dere etter?» «Jesus fra Nasaret», sa de. «Jeg har sagt dere at det er jeg», sa Jesus. «Leter dere etter meg, så la disse andre gå!»

Pilatus gikk da inn i borgen igjen, kalte Jesus til seg og sa: «Er du jødernes konge?» Jesus svarte ham: «Sier du dette av deg selv, eller har andre sagt det om meg?» «Er vel jeg jøde?» sa Pilatus. «Ditt eget folk og overprestene har overgitt deg til meg. Hva er det du har gjort?» Jesus svarte: «Min kongsmakt er ikke av denne verden. Var min kongsmakt av denne verden, hadde mine menn kjempet for at jeg ikke skulle bli

overgitt til jødene. Men min kongsmakt er ikke herfra.» «Du er altså konge?» sa Pilatus. «Du sier at jeg er konge», svarte Jesus. «For å vitne om sannheten er jeg født, og derfor er jeg kommet til verden. Hver den som er av sannheten, hører min røst.» «Hva er sannhet?» sa Pilatus. Deretter gikk han igjen ut til jødene og sa til dem: «Jeg finner ingen skyld hos denne mannen. Men dere har den skikken at jeg gir dere en fange fri til påske. Vil dere at jeg skal frigi jødernes konge?» Da ropte de igjen: «Ikke ham, men Barabbas!» Men Barabbas var en røver. Da overga han Jesus til dem for at han skulle korsfestes. Så tok de Jesus med seg. Han bar selv korset sitt og gikk ut til det stedet som heter Hodeskallen, på hebraisk Golgata. Der korsfestet de ham, og sammen med ham to andre, en på hver side og Jesus mellom dem. Pilatus hadde laget en innskrift og festet til korset. Den lød: «Jesus fra Nasaret, jødernes konge.»

Jesus visste nå at alt var fullbrakt, og for at Skriften skulle bli oppfylt, sa han: «Jeg tørster.» Det sto et kar der med vineddik. De fylte en svamp med den, satte svampen på en isopstilk og holdt den opp til munnen hans. Da Jesus hadde fått vineddiken, sa han: «Det er fullbrakt!» Så bøyde han hodet og utåndet.

Påskeaften

Romerne 6,3–11

Forent med Kristus i dåpen

Vet dere ikke at alle vi som ble døpt til Kristus Jesus, ble døpt til hans død? Vi ble begravet med ham da vi ble døpt med denne dåpen til døden. Og som Kristus ble reist opp fra de døde ved sin Fars herlighet, skal også vi vandre i et nytt liv. Har vi vokst sammen med Kristus i en død som er lik hans, skal vi være ett med ham i en oppstandelse som er lik hans. Vi vet at vårt gamle menneske ble korsfestet med ham, for at den kroppen som er underlagt synden, skulle tilintetgjøres og vi ikke lenger skulle være slaver under synden. For den som er død, er befridd fra synden. Er vi døde med Kristus, tror vi at vi også skal leve med ham. Vi vet jo at når Kristus er oppreist fra de døde, så dør han ikke mer; døden har ikke lenger makt over ham. For døden han døde, den døde han for synden, én gang for alle, men livet han lever, det lever han for Gud. På samme måte skal dere regne dere som døde for synden, men som levende for Gud i Kristus Jesus.

Påskedag

Lukas 24,1–9

Jesus står opp

Ved daggry den første dagen i uken kom kvinnene til graven og hadde med seg de velluktende oljene som de hadde laget i stand. Da så de at steinen var rullet fra graven. Og de gikk inn, men fant ikke Herren Jesu kropp. De visste ikke hva de skulle tro, men med ett sto det to menn hos dem i skinnende klær. Kvinnene ble forferdet og bøyde seg med ansiktet mot jorden. Men de to sa til dem: «Hvorfor leter dere etter den levende blant de døde? Han er ikke her, han er reist opp. Husk hva han sa til dere mens han ennå var i Galilea: 'Menneskesønnen skal overgis i syndige menneskers hender og korsfestes, og den tredje dagen skal han stå opp.'» Da husket de hans ord. Og de vendte tilbake fra graven og fortalte alt dette til de elleve og til alle de andre.

Altertavlen i Spjørøy kirke.
Etter tegning av Rolf Klemetsrud.

Påskeharen

Haren, egget, kyllingen og liljene: Symboler og bilder i påsken

Midt i kirkens mest dramatiske fortelling om kors, død og oppstandelse fylles norske hjem av gult. Det er påskeliljer på bordet. Kyllinger i vinduskarmen. Egg i alle farger. Og ofte en hare...

Alle disse symbolene på påsken er mer eller mindre fraværende i Bibelen og i den kristne påskefeiringen. Likevel har de fått en fast plass i påskefeiringen, særlig der barn er involvert. Hvordan skjedde det? I denne teksten skal vi se nærmere på symbolene som preger påskepynten vår.

La oss begynne ute.

Påsken faller om våren. Det betyr snø som trekker seg tilbake, jord som tiner og sola som står stadig høyere på himmelen. Det som så dødt ut i februar, viser seg å ha ligget og ventet.

Påskeliljen er nesten overtydelig i sin symbolikk. Den skyter rett opp av jorden, ofte før våren har kommet ordentlig i gang. Men løken til påskeliljen har ligget skjult og i dvale under bakken gjennom vinteren. Så bryter den gjennom jordskorpen, gul og lyssterk. Det er ikke vanskelig å forstå hvorfor påskeliljer og blomster generelt har blitt bilder på nytt liv.

Så har vi egget, og kyllingen.

Egg har vært et symbol på liv i tusenvis av år på tvers av kulturer. Et egg ser dødt ut. Det ligger stille og lukket. Men inni finnes noe levende, som en dag bryter skallet innenfra. Egget er et vakkert bilde på våren som kommer, og på alt

liv som springer ut. Det er vanskelig å tenke seg et mer slående bilde på oppstandelsen. Kyllingen følger naturlig etter. Den er liv som piper, beveger seg og velter rundt. Noe nytt har kommet ut av det lukkede.

I tidlig kristen tradisjon, særlig i østkirken, ble egg en del av påskefeiringen. De ble ofte farget røde, som symbol på Kristi blod. I den ortodokse påsken er dette fortsatt en viktig og alvorlig tradisjon: Man gir hverandre røde egg og erklærer «Kristus er oppstanden», og svaret lyder «Ja, han er sannelig oppstanden».

Eggene hadde også en praktisk side. I fastetiden før påske skulle man ikke spise egg, så dermed hopet de seg opp. Når fasten var over, ble eggene gjerne farget og pyntet før de ble spist.

Så var det denne haren.

Haren har lenge vært knyttet til vår, fruktbarhet og livskraft. Den formerer seg raskt, dukker opp tidlig på året og virker

nesten uforskammet vital etter en lang vinter. Allerede i antikken var haren et kjent symbol på liv, og i middelalderen fikk haren også et merkelig sideprosjekt. På den tiden trodde man, dog noe feilaktig skulle det vise seg, at haren kunne formere seg uten å miste jomfrueligheten. Dermed ble den tolket som et symbol på både fruktbarhet og renhet.

Men selve påskeharen slik vi kjenner den, oppstod først senere. I tyskspråklige områder på 1600- og 1700-tallet finner vi de første skriftlige kildene til forestillingen om en hare som bringer egg til barn ved påsketider. Den tidligste kjente skriftlige omtalen av en påskehare finnes hos den tyske legen og botanikeren Georg Franck von Franckenau i 1682. I en avhandling med det fornøyelige navnet *De ovis paschalibus* («Om påskeegg») beskriver han en tradisjon i deler av Tyskland der barn ble fortalt at en hare – Osterhase – la egg som de kunne finne i hager og engler.

Når tyske (typisk lutherske) immigranter dro til Pennsylvania på 1700-tallet, tok de med seg Osterhase-tradisjonen og her utviklet den seg videre. Barn laget reder – ofte i hatter

eller kurver – hvor haren kunne legge egg. På 1800-tallet ble tradisjonen gradvis mer utbredt i USA, og i løpet av 1900-tallet ble den kommersialisert. Sjokoladeindustrien var ikke sen med å se potensialet, og påskeharen har senere hoppet tilbake til Europa (i mer sukkerholdig form). Denne skikken er det fremdeles mange barn som gleder seg over, også her i Norge.

Ingen av disse symbolene er del av påskefortellingen om Jesus. Likevel peker de i samme retning som påskens kjerne: at liv bryter frem. Påskeliljen som presser seg opp av jorden. Egget som sprekker og kyllingen som strever seg ut. Haren som hopper over jorden.

Selv om disse symbolene i seg selv ikke har et kristent opphav, har de alle blitt koblet til gjenfødelse og derfor også til den kristne påskefeiringen. Alt sammen er bilder på at det er liv overalt, akkurat det som Bibelen forteller at Jesus stod opp. «Hvorfor leter dere

etter den levende blant de døde? Han er ikke her. Han er stått opp» (Luk 24,5–6).

Kanskje påsken er så gul fordi vi feirer at mørket ikke fikk siste ord?

God påskefeiring!

Marthe N. B.

Kilder:

Store norske leksikon (snl.no):

artiklene «påske», «påskeegg», «påskehare», «påskelilje» og «den ortodokse kirke»

Bibelen.no

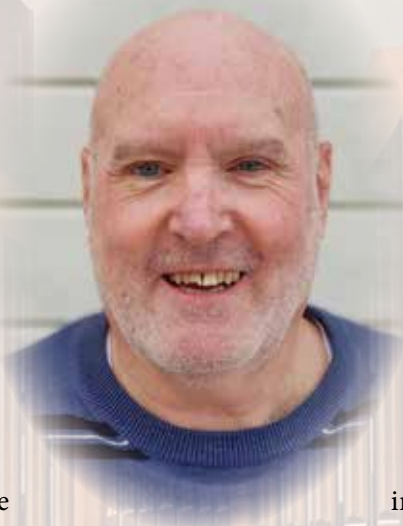
Norsk folkemuseums nettsider om Påsketradisjoner <https://norskfolkemuseum.no/pasketradisjoner> .

Minneord om Ken Phillips

Født 27.03.1948, død 20.02.2026

Kenneth Justin Phillips var født i USA, men hadde hele livet tilknytning til Tsjeckia. Han fikk etter hvert utdannelse som kirkemusiker ved Princeton University, men han var ikke gamle karen før han spilte på orgelet og pianoet i den metodistkirken som familien tilhørte. I 1974 kom han til Norge. I Oslo ble han boende i seks år og etablerte familie. De bodde etter dette noen år i Kristiansand, og der tok han videreutdanning innen data. Så kom han sammen med sin kone og datteren Anne Grethe til Fredrikstad i 1984, og begynte i stilling som IT-konsulent på Sentralsykehuset der.

Det var imidlertid musikken som var hans store lidenskap. I Oslo spilte han i Den amerikanske kirken og i Kristiansand gjorde han søndagstjeneste som organist i Metodistkirken. I Fredrikstad ble metodistkirken hans åndelige hjem. Her var han organist i tillegg til datajobben, helt til han ble kirkemusiker på deltid i Hvaler sogn i juni 1998. Ja, Ken kalte seg helst kirkemusiker, ikke organist, og han trakterte flygelet like briljant som orgelet.

I tillegg til stillingen i Hvaler menighet, fikk Ken ansettelse i den kommunale kulturskolen. Det var et lykketreff både for Ken og for elevene. Han var en trollmann på tangentene som utøvende kirkemusiker, og i tillegg var han en oppofrende og interessert lærer og inspirator for elevene sine.

Ken forble trofast i sitt arbeid på Hvaler helt frem til han fylte 70 år og måtte gå av for aldersgrensen. Han hadde slett ikke lyst til å slutte i noen av stillingene, og han fortsatte som organistvikar og som veileder for mange av de elevene som han hadde blitt kjent med og var blitt glad i.

Ken var en privat person som ikke fremhevet seg selv. Han fant stor glede i å samarbeide med glade amatører i menigheter og i sangkor, og han var aldri vond å be hvis det var snakk om å akkompagnere. Han hadde gjennom flere tiår én fast duettpartner som han satt sammen med på pianokrakken: Toril Nordby. De to hadde spilletimer sammen nesten hver uke hos professor

Valeri Rubacha i Askim, der de stadig lærte noe nytt i den vanskelige kunsten å spille firhendig sammen. De deltok med hell i konkurranser med firhendig pianomusikk, og i utallige opptredener gledet de sine tilhørere med den musikken som de begge var så glade i. Da Ken overlot orgelkrakken til menighetens nye organist i 2020, sto følgende å lese i Hvaler menighetsblad:

«Vi har blitt kjent med Ken Phillips som en flittig og dyktig musiker, og som en behagelig og omgjengelig person. Oftest har han vært på plass i kirken kl. 07 søndag morgen, for å øve og forberede seg grundig til gudstjenesten. Det er mange av oss som har fått god hjelp av Ken til å innøve ny eller vanskelig musikk, og det har han gjort med stor vennlighet. Det er i de vanlige gudstjenestene vi har blitt best kjent med Ken sin musikk, for han var ikke den som stikker seg frem. Men det kunne han ha gjort. Det er vel ikke mange andre i Norge som igjen og igjen blir invitert til Salt Lake

Tabernacle for å spille på orgelet og/eller akkompagnere The Mormon Tabernacle Choir, et av verdens beste, og mest berømte kor! I flere somre hadde Ken en egen konsertkveld i løpet av Kulturuka i Hvaler kirke, der han sammen med Toril Nordby spilte musikk som ikke høres så ofte i et kirkerom. Der fikk vi høre klassiske perler av Grieg og mange andre kjente komponister, samt annen lite kjent, men veldig vakker musikk.»

På en reise til sitt kjære Tsjekkia ved årsskiftet 2025/2026, ble han skadet og døde til slutt den 20. februar på sykehuset i Pribram.

Musikken var Ken sin store gave til sine medmennesker. Vi er mange som er takknemlige for å ha kjent Kenneth Justin Phillips og har fått del i den gaven som han delte. Vi lyser fred over Ken sitt minne.

Einar Morland

Avskjedsgudstjeneste med Grethe

Søndag 31. mai kl. 11 blir det avskjedsgudstjeneste med Grethe i Hvaler kirke. Etter gudstjenesten blir det kirkekafe i Kirkens hus med muligheter til å komme med gode ord og hilsener til henne der.

Bibelen fra A til Å:

Å lese Bibelen sammen som en fortelling 2

AV HEIDI M. OPSAHL OLSEN

Det nye testamente (NT)

Det nye testamentes muntlige overleveringer danner et sidestykke til Det gamle testamente. Tekstene ble skrevet på gresk og handler om Jesus og hans betydning.

De er blitt til mellom ca. 50-100 etter vår tidsregning. Det nye testamente – NT omtales også som den nye pakt, i motsetning til den gamle pakt i det gamle testamentet – GT (Joh 1,17). Jesus er mellommann for en ny pakt (Hebr 8, 8-12). Budskapet i NT er at Jesu død og oppstandelse gir menneskene mulighet til frelse fra synd og død.

NT er den spesifikt kristne delen av Bibelen og består av 27 ulike tekster som beretter om Jesu liv og undervisning (evangeliene), de første kristne (Apostlenes gjerninger), brev forfattet av Paulus (Brevet til romerne, 1. og 2. Korinterbrev, brevene til Galaterne, Efeserne, Filemon, Kolosserne, 1. og 2. Tessalonikerbrev, 1. og 2. Timoteusbrev, Titus [de tre siste omtales også som pastoralbrevene] og brevet til Filemon). I tillegg finner vi andre brev: Brevet til Hebreerne (som mangler Paulus' navn), Jakobs brev, 1. og 2. Petersbrev, 1. Johannesbrev og Judas' brev og avslutningsvis fremtidsvisjoner i Johannes' åpenbaring. Kjernen i NT er fortellingen om Jesus, som blir fortalt i de fire evangeliene Matteus, Markus, Lukas og Johannes (– se egen artikkel i menighetsbladets høstnummer

2025 av Jan Olav Aarflot – «Evangeliene som kilder», s- 10-12).

Det nye testamentes tekstgrupper

Biografier var en mye brukt genre i oldtiden og evangeliene er Jesus-biografier, basert på hans liv og forkynnelse. I tillegg til evangeliene inneholder NT tekster også i andre genre, belærende skrifter, så som: brev, en historiebok (Apostlenes gjerninger) og en apokalypse (Johannes' åpenbaring). Åpenbaringen gir et blikk til denne verdens avslutning og den nye verdens gjennombrudd. Åpenbaringen tilhører den profetiske avdelingen og avslører dommedag. →

Frelese ved tro, ikke ved lovgjærninger

Apostlenes gjærninger danner en enhet i forkynnelsen om Kristus og dens utbredelse. Dette er øyenvitneskildringer, som skaper en nærhet til leseren. Guds nærværet er ikke lenger bundet til templet, nå introduseres den Hellige ånd, som veileder og styrker menigheten. Frelsehistorien om Messias, som er hebraisk for Kristus og betyr den salvede, frelser, en person som vil skape fred og lykke, er vesentlig i forkynnelsen. Forkynnelsen får nå også en universell misjon: Evangeliet skal nå ut til alle folkeslag.

En vanskelig diskusjon som førte til strid i tiden, var: Kan man tro på Jesus uten å bli jøde (som blant annet betød å la seg omskjære og følge strenge spiseforskrifter)? Forholdet mellom jøder og ikke-jøder som tror på Kristus er sentralt i Apostlenes gjærninger, den tar for seg identiteten til de kristne troende. Paulus' syn i brevet til Galaterne var det synspunktet som fikk gjennomslag (Gal 3): Her kjemper Paulus mot falske apostler og tar et oppgjør med loven (Gal 2,15-16). Adams fall førte til død, mens Kristi handlinger førte til liv som alle som tar imot nåden får. Adams ulydighet finner et motsvar i Kristi lydlighet. Paulus overtar en allmenn moral fra omverdenen og gir den en kristen begrunnelse; han snakker om lovbudene, men bruker bare kjærlighetsbudet. Loven var midlertidig, den pekte mot Kristus. Paulus gir formaninger om enhet i Kristus: Alle er likeverdige, arvinger av løftet.

Autentiske og psevdonyme Paulus brev

I den antikke brevkulturen i den gresk / romerske litterære kulturen skilte en ikke mellom private og offentlige brev. Brevene representerer den ene halvdel av en samtale mellom personer som er adskilte,

dvs. ved å skrive brev overvinner man adskillelsen. «Tilstedeværelsen» danner en del av relasjonen. Vi som lesere rekonstruerer en kontekst – Paulus' ekte / autentiske brev er stilet til spesifikke mottakere, disse gjelder: Romerbrevet, 1. og 2. Korinterbrev og Galaterbrevet. De psevdonyme, resterende Pauli brev er samlet og uttrykker en (anonym) redaktørs arbeid. Dette argumenterer bibelforskerne med at de finner ulikheter i stil, teologi og historisk kontekst. Som eksempler kan nevnes: Efeserbrevets liturgiske språk og pastoralbrevenes kirkeorganisering. De psevdonyme brevene er tilskrevet en forfatter, men antas ikke å være skrevet av Paulus ifølge granskningen av brevene på 1800-tallet.

Brevene formidler en skoletradisjon i filosofskolene, som videreformidler en filosofilærers ord. Paulus var en «filosofi»-lærer med skole og etterfølgere, som videreformidlet hans lære i form av brev, enten ved at de nedarvede tekstene ble lagt inn i nye brev, eller gjennom at de ble bearbeidet / omarbeidet for en nyere tid. De psevdonyme brevene er ikke forfalskninger, men representerer en del av en kultur som viderefører en lære gjennom brev. Alle brevene (bortsett bra Hebreerbrevet)

markerer seg selv i åpningen. I følge den historisk / kritiske forskningen adskiller de psevdonyme brevene seg fra de autentiske ved at de viser et språklig nivå som er forskjellig fra den «virkelige» Paulus. En antar dermed at de psevdonyme brevene er blitt til etter hans død. I tillegg viser disse en litterær avhengighet, dvs. at et brev «bruker» et annet brev (som hos synoptikerne Matteus, Markus og Lukas). Hvis de psevdonyme brevene ikke samsvarer med Paulus' sentrale brev (til Romerne, Galaterne og Korinterne) med tanke på innholdet, utgjør de et teologisk særpreg.

Åpenbaringsbokas genre og innhold

Åpenbaringsboka er plassert til sist i NT; den omtaler endetiden og var omstridt i Oldkirken. Årsaken til plasseringen er at den handler om en framtid. Den er den siste av skriftene i Oldkirkens kanon, som tilskrev åpenbaringsboka Johannes, sønn av Zebedeus (ikke evangelisten Johannes). Boka ble skrevet på Patmos til 7 menigheter

(kap. 2-3) og inneholder et unikt budskap til hver enkelt menighet. Vi kan kalle Johannes' åpenbaring for et rundskriv med separate budskaper til 7 ulike mottakere. Forfatteren knytter åpenbaringen til sin samtid, men i dag forsøker vi å lese et budskap ut av den til vår tid.

Åpenbaringen representerer en bestemt litterær genre: apokalypsen, som er en avsløring av noe som har vært skjult; enten det er skjult i rommet eller skjult i tiden. Boka retter blikket mot det skjulte i framtiden, og dens funksjon er å påvirke leserens adferd ved å forankre budskapet i en guddommelig autoritet.

Åpenbaringsformidleren vi finner i Bibelen er en overnaturlig skapning, ofte en engel. I boka finner vi en tredeling i form av: Det som er sett (kap. 1), nåtiden (kap. 2-3) og det som heretter skal komme (kap. 4-22). Åpenbaringsens apokalyptikk inngår i en religiøs-historisk sammenheng og karakteriseres av en dualisme mellom tokrets

Fra siste kveld med høytlesning. Fra venstre mot høyre ses: Heidi M. Opsahl Olsen, Magnhild Sigfridsson Bergh, Anne Hvalgård og Ida Olette Farstad.

styrer og en inndeling av verdenshistorien i epoker. Dette materialet finner vi ikke hos evangelistene. - Hvor i epoken er vi nå?

En fortelling om erfart lidelse

Overordnet kan en si at Bibelen handler om erfart lidelse; en fortelling hvor lidelse og liv hører sammen (Joh 1,18-19). Guds rettferdighet kommer til syne i evangeliet, som er Guds kraft til frelse (Rom 1,16-17). Omdreiningpunktet finner vi i brevet til Hebreerne: Mennesket er kommet av tro

til tro. Teksten i Hebreerbrevet viser en bevegelse gjennom død til nytt liv, som er selve nøkkelen til reformasjonen.

Kilder:

Bibelmix: (utdrag fra) brosjyre utarbeidet av Øivind Benestad og produsert av Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag (Laget).

Det norske akademis ordbok: [https://naob.no/ordbok/Store norske leksikon:](https://naob.no/ordbok/Store%20norske%20leksikon)
<https://snl.no/>

OM HEIDI OPSAHL OLSEN

Heidi Merete Opsahl Olsen valgte for ni år siden å flytte fra Oslo til Hvaler for å leve tettere på naturen, nært kystlandskap, sjøen og den gode stillheten som gir rom for både ettertanke og energi. Utdannet som bibliotekar og turistguide kombinerer hun faglig tyngde med levende formidlingsevne. Med mastergrad i Kunstshistorie og visuelle studier har hun en dyp forståelse for kunstens og kulturens uttrykksformer, både historisk og i samtiden. Hennes brede yrkesbakgrunn spenner fra bibliotek, arkiv og offentlig forvaltning til arbeid i gallerier og museer. Den røde tråden i hennes yrkesliv har vært formidling, opplæring og ledelse. Den tverrfaglige erfaringen gir henne en helhetlig tilnærming til kunnskap, kulturarv og publikumsopplevelser preget av engasjement og innsikt. Heidi stiller opp i frivillig arbeid i Hvaler menighet både som kirkevert og medliturg. Hun er opptatt av hvordan kultur og fellesskap kan styrke tilhørighet og livskvalitet på Hvalerøyene.

Påskene i kirkene på Hvaler

Palmesøndag 29. mars kl. 11 i Spjærøy kirke

Gudstjeneste for små og store. Prest Stine T. Løkkeberg og kantor Marte-Kari Melkerud.

Onsdag 1. april kl 11 til 13 i Kirkens hus

Påskeallsang med sveler på Møteplassen. Benedicte Sjøvold og Marte-Kari Melkerud leder sangen.

Skjærtorsdag 2. april kl. 18 i Spjærøy kirke

Måltidsgudstjeneste.

Vi feirer gudstjeneste og deler nattverd rundt et langbord formet som et kors. Sang ved Kathe Olsen. Etterpå spiser vi kveldsmat sammen. Kantor Marte-Kari Melkerud og prest Svein Helge Rødahl.

Kathe Olsen

Langfredag 3. april i Hvaler kirke

Pasjonsgudstjeneste.

En meditativ gudstjeneste i ord og toner med ulike stemmer fra Jesu lidelseshistorie. Sang ved Benedicte Sjøvold, kirkemusiker Frank Nordensten og prest Svein Helge Rødahl.

Påskenaatt 4. april kl. 22 i Hvaler kirke

Påskenaattsmesse med feiring i ord og toner av Lyset som overvinner mørket. Sang ved Benedicte Sjøvold og Jan Heier. Nøkkelharpe ved Kirsten Eggen. Kantor Marte-Kari Melkerud og prest Stine T. Løkkeberg.

1. påskedag 5. april kl. 11 i Hvaler

Høytidsgudstjeneste.

Trompet ved Runar Jansen. Kantor Marte-Kari Melkerud og prest Stine T. Løkkeberg.

Marte-Kari Melkerud

Stine T. Løkkeberg

Hvaler kirkes alder

AV KJARTAN HAUGLID. FORSKER, BYGNING. NIKU

Hvaler menighetsblads julenummer 2022 hadde en artikkel med overskriften «Hvor gammel er Hvaler kirke? Kanskje vi endelig kan få et svar». Artikkelen trakk blant annet frem at «Hvaler kirke er blant Norges eldste», at kirken «har aldri brent», at den «har vært benyttet sammenhengende uten større opphold», at den «er uvanlig stor i forhold til historisk innbyggertall», og at den «var godt synlig og med lett tilgang fra skipsleden da havet sto høyere».

Prosjektet for datering av Hvaler kirke startet med et møte i Hvaler kirke i september 2022 mellom den nyopprettede komiteen for Hvaler kirkes datering og to forskere fra

Forsker Kjartan Hauglid.

NIKU. Det finnes ingen skriftlige opplysninger om kirkebygningen fra middelalderen, derfor blir kirkebygningen i seg selv den viktigste kilden til kunnskap om kirkebygningens eldste historie.

Hvor gamle er Norges eldste middelalderkirker?

Den eldste stående kirkebygning i Norge er Urnes stavkirke, som ble reist av tømmer som ble felt vinteren 1129–1131. Den eldste daterte steinkirken som er sikkert datert med dendrokronologi er Værnes kirke i Trøndelag. Her er koret datert til 1143, skipet ble reist i to byggefaser i 1149 og 1161. Værnes er den eldste norske sognekirken som fortsatt er i bruk. På Østlandet er Rygge kirke eldst, i 2007 viste dendrokronologiske undersøkelser at ytterste årring i en bjelke i takkonstruksjonen var fra 1169. Ola Storsletten, daværende forsker

Urnes stavkirke.

ved Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU) fastslo at «med et mulig avvik på noen få år er 1170 det året da Rygge kirke ble reist». Med dette som bakgrunn må Hvaler kirke være eldre enn ca. 1130 for å være landets eldste daterte kirkebygning, og den må være bygget før 1143 for å være den eldste som fortsatt er i bruk som sognekirke.

Dendrokronologiske undersøkelser

I mai 2024 ga Riksantikvaren dispensasjon fra kulturminneloven for å ta uttak av boreprøver i Hvaler kirke. Prøvene ble tatt av en av Norges mest erfarne på området, tradisjonshåndverker Jørn Berget. I juni 2024 ble over 30 prøver fra ulike steder i kirken sendt til Nasjonallaboratoriene for datering ved NTNU

Vitenskapsmuseet. Av ulike årsaker tok det bokstavelig talt vinter og vår før vi fikk de første resultatene, og de var en gedigen skuffelse, da det kun var et par av prøvene som lot seg datere. Hovedårsaken til det dårlige resultatet var at det finnes svært lite sammenlignbart tremateriale fra Østfold som kan dateres til 1000- og 1100-tallet. Kun en av prøvene ga en helt presis datering, og det var en gulvås som tidligere støttet opp tregulvet i kirken, men som ble tatt opp under de arkeologiske utgravningene på 1950-tallet. Fra denne prøven hadde vi sikker barkkant, og her fikk vi en helt presis datering til 1171–1172. Dette kan enten bety at kirken sto ferdig dette året, og dermed var jevngammel med Rygge kirke, men det kunne også vise til at det ble gjort større arbeider i kirken dette året og at kirken fikk nytt tregulv. Andre prøver viste at Hvaler kirke kunne være betraktelig eldre. En innmurt bjelke i korets sørøstre hjørne viste at ytterste årring var fra 1099, men her manglet årringer både i geitveden og i kjerneveden. Stokken var svært tettvokst, og kan være flere titalls år yngre. På kirkens loft lå det en rekke materialer fra utgravningene på 1950-tallet, og en av disse var et eikebord som ble sendt til København

Jørn Berget tar prøver på loftet

for datering. Prøven mangler barkkant, men ytterste bevarte årring ga en datering til 1142. Med beregning av bevarte deler av kjerneved og yteved er sannsynlig datering av denne planken 1143–1154. Vi vet ikke hvor planken kommer fra, den kan ha tilhørt en eldre takteking av kirken, men vi vet også at eik ofte ble brukt til kister til begravelser.

Karbon-14 og wiggle-matching

Ettersom ingen av de dendrokronologiske prøvene ga entydige svar, har vi også forsøkt å datere Hvaler kirke med karbon-14 analyser. Alt levende, inkludert trær, tar opp karbon fra atmosfæren, og en liten del av dette karbonet er den radioaktive isotopen karbon-14. Mengden karbon-14 i atmosfæren er ikke konstant, men svinger over tid på grunn av solaktivitet og jordas magnetfelt. En av de mest utfordrende periodene for karbon-14 datering er fra midten av 1000-tallet og til midten av 1100-tallet, akkurat hundreåret som mest sannsynlig sammenfaller med byggeperioden for Hvaler kirke. Denne kalibreringskurven er full av små hakk og svingninger, som på engelsk kalles «wiggles». For å kunne komme nærmere en datering av Hvaler kirke har vi derfor forsøkt

å bruke en metode som kalles «wigggle-matching», hvor innerste og ytterste årring korrigeres mot kalibreringskurven. Dette gjør karbon-14-dateringen mer nøyaktig, og spesielt gjelder det i perioden fra slutten av 1000-tallet og til begynnelsen av 1100-årene hvor vi antar at Hvaler kirke er bygget.

I Hvaler kirkes kor er det flere innmurte stokker som er tolket som rester av stillaset som ble brukt for å bygge kirken. Det ble tatt prøver av den best bevarte stokken. Karbon-14 analyse i kombinasjon av wigggle-match ga en datering mellom 1120 til 1155.

Fremleggelsen av de nye resultatene i Hvaler kirke på Olsok 29. juli 2025 førte til en spontan spleis som ga friske midler til prosjektet. Med nye og friske midler kunne Nasjonallaboratoriene for datering ved NTNU utføre tre nye karbon-14 analyser med wigggle-matching av boreprøver som ikke tidligere hadde latt seg analysere med dendrokronologi. En av prøvene ga en ganske presis datering til omkring 1170, noe som helt samsvarer med gulvåsen som med dendrokronologi kunne dateres til 1171. Dette underbygger at det må ha vært omfattende arbeider i Hvaler kirke omkring 1170.

Den eldste prøven

En enkelt prøve, med nummer 30.1.2. ser ut til å være eldre. Her mangler barkkant og det er 46 årringer yteved, men stokken gir en tidlig

datering til sent 1000-tall eller tidlig 1100-tall. Dette prøveresultatet er litt for tynt til å utrope Hvaler kirke til å være Norges eldste, men de foreløpige undersøkelsene peker mot at Hvaler kirke kan være landets eldste sognekirke. Dateringene av Hvaler kirke har vist seg å være et tidkrevende prosjekt. For å kunne gi en helt sikker datering av kirken må vi derfor finne mer sammenlignbart materiale, og NIKU har nylig søkt kirkebevaringsfondet om midler til et større prosjekt for sikkert å kunne finne ut av Hvaler kirkes alder. Teknologien og metodene innenfor dette feltet er betydelig videreutviklet de siste 25 år, så det er store muligheter for at nye og sikrere resultater vil foreligge innen rimelig tid.

Foto: Det tas prøver utvendig

I Vesterled del 2

Før vi reiste til Shetland og Orknøyene, hadde vi anledning til å bestille utflukter til forskjellige severdigheter. Vi var selvfølgelig altfor trege i avtrekkeren, og da vi endelig fikk somlet oss til å bestille, var det ikke så mye igjen å velge mellom, så på Orknøyene endte vi opp med Det italienske kapellet. Lite ante vi at det var en perle, basert på en rørende historie som utspilte seg under 2. verdenskrig.

Orknøyene består av mange øyer, og mellom øyene er det farbart vann mange steder og nok vann til at skip og ubåter kan komme inn mellom øyene. Scapa Flow er en naturlig havn, en 129 kvadratkilometer stor, rund havbuket med 15–25 kilometer i diameter, mellom hovedøya Mainland og flere av øyene sør for denne. Scapa Flow har utløp som er seilbare for store skip, både mot vest, sør og øst. Scapa Flow var flåtestasjon for Storbritannia og allierte både under første og andre verdenskrig. Mot slutten av 1. verdenskrig ble den tyske flåten internert der med ca. 70 skip. For at engelskmennene ikke skulle overta skipene, senket tyskerne dem selv i juni 1919.

I begynnelsen av 2. verdenskrig trodde engelskmennene at farledene inn til Scapa Flow ville være for farlige for tyske ubåter å forsere, grunnet alle vrak, vrakrester og stengsler som var der fra 1. verdenskrig og fremdeles lå der, men sånn var det dessverre ikke. Den 14. oktober 1939 klarte den tyske ubåten U-47 å ta seg inn fra sørsiden og senket slagskipet Royal Oak og 833 mennesker omkom, soldater og mannskap fra England, Scotland og øyene. Winston Churchill som da var leder av den britiske marinen, satte i gang et arbeid for å sikre området mot fiendtlige angrep og avgrense innseilingsmulighetene til Scapa Flow.

I alt ble det bygd fire barrierer, kalt Churchills barrier I, II, III og IV, med en samlet lengde på 2,3 km. Fundamentene var gabioner (steinfylte nettingkister) fylt med 250 000 tonn stenmasse.

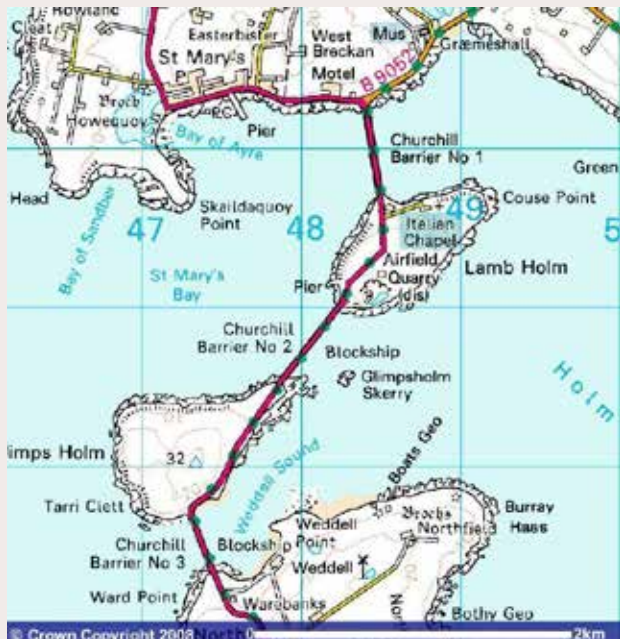

Foto Churtshell barrier

Den dypeste gikk ned til 59 fots dybde. På toppen av barrierene la de lokalt hogde stenblokker på 5 og 10 tonn. 5 - tonns blokker ble lagt på toppen av barrierene og 10 - tonns blokker ble lagt langs sidene og virket som bølgebrytere.

Arbeidet med barrierene som krevde mye steinmasse og tungt arbeid, krevde også mye arbeidskraft. Churchill som ble statsminister i mai 1940, ba om å få bruke italienske krigsfanger som var tatt til fange i Nord-Afrika til arbeidene med barrierene, men det fikk han ikke. Det var ikke lov å bruke krigsfanger til arbeid som var en militær fordel for «fienden». Da gjorde engelskmennene om hensikten med prosjektet. Fra å stenge fremmede flåter ute, som var det opprinnelige målet, het det nå at man ønsket å bygge veier til lokalbefolkningen. Begrunnelsen var dermed ikke lenger militær, men sivil. Et gode for beboerne på Orknøyene som lettere kunne ta seg fra øy til øy uten båt. Det ble godtatt og dermed ble fangene fraktet med skip fra Nord-Afrika til Orknøyene.

På det meste jobbet det 2000 mann ved barrierene hvorav 1300 av dem var italienske krigsfanger. 600 av disse ble plassert i Camp 60 på øya Little Holm eller Lamb Holm som den ofte kalles. Det var fangene fra denne leiren som laget det italienske kapellet på øya.

Fangene var langt hjemmefra, de var sultne, de frøs, var desillusjonerte, redde og lengtet hjem til familiene sine. De jobbet hardt

hele dagen på barrierene med lite mat, bodde trangt i kalde brakker og fremtiden var uvisst. Ville de noen gang kunne vende hjem? Fantest det noe hjem? Hvem var i live? Det var mange grunner til å ønske seg et sted hvor de kunne be og møte sin Gud.

I 1943 fikk de tillatelse til å benytte to av de prefabrikkerte betongkonstruksjonene som ble brukt som brakker. De ble plassert sammen ende mot ende og dannet en bygning som ble benyttet som kapell og skole. Fangen Domenico Chiochetti fra Moena, en kunstner, fikk med seg noen fanger som var håndverkere, og begynte å sette i stand bygget.

Innvendig ble det kalket, og alteret ble laget av betong som var til overs ved arbeidet med barrierene. Interiøret i tønnehvelv er dekorert slik at det skal ligne et kirkeinteriør med hvelving. Altertavlen er en fremstilling av Maria med barnet, basert på bildet Madonna of the Olivers, malt av Nicolo Barabino.

Koret er skilt fra skipet med en korsranke av smijern. Skranken ble laget av skrapjern fra strandede skip. Treverket i kirken er også tatt fra skipsvrak. En vakker lampe som henger i kirken, er laget av blikk fra hermetikkbokser. Fangene hadde ikke penger til maling, så maling skaffet de etter hvert ved å lage små pyntegenstander som de kunne selge til lokalbefolkningen eller bytte til seg maling for. Taket i koret har en due, et symbol for den hellige

ånd. Duen er omgitt av evangelistsymbolene. Arbeidene i kapellet, som er utført med små midler, har en utrolig detaljrikdom og kapellet gjør et uutslettelig inntrykk. Noen ganger er lykken bedre enn forstanden, det følte sann da vi sto målløse på innsiden av denne beskjedne bygningen. Takk Gud for at vi hadde somlet med å bestille rundtur på Orknøyene.

Kapellet ble ikke benyttet lenge, for i mai 1945 ble fangene flyttet til Scipton i Yorkshire. Det var da ennå ikke helt ferdig, så Domenico Chiocchetti fikk bli igjen på øya for å fullføre kapellet etter at de andre fangene var flyttet og senere løslatt på slutten av krigen. Da freden kom, ble kapellet stående tomt og utsatt for vær og vind.

I 1958 ble kapellet restaurert og i 1960 kom Chiocchetti tilbake for å hjelpe til med arbeidet. Han besøkte også kapellet i 1964. Da hadde han med familien sin og gav fra menigheten hjemme i Italia. Små

utskjæringer i tre som beskriver Jesu liv, død og oppstandelse henger nå på veggene i kapellet.

I 1992 var krigsfangene på øya for å markere at det var 50 år siden de ankom Orknøyene. Chiocchetti var da for syk til å være med. Han døde i 1999. Byggelederen er borte, men kapellet står der. Lite i størrelse, men mektig i sin historiefortelling om menneskenes behov for Gud.

bth

Toving – tradisjon, teknikk og skaperglede

ERFARINGER, INNSIKT OG INSPIRASJON FRA TEKSTILKUNSTNEREN MAGNHILD SIGFRIDSSON BERGH

Toving er en gammel teknikk som brukes til å forme ull til ulike produkter, og har vært praktisert i mange kulturer gjennom historien. Tovet ull har gode isolerende egenskaper og er ideelt i kalde klimaer. I Norge har toving hatt en viktig plass i både hverdagsliv og husflid, og blitt brukt til votter, sokker, tøfler, hatter og sko. Toving er en sentral del av norsk håndverkstradisjon.

Magnhild Sigfridsson Bergh, lokal tekstilkunstner, har toving som sitt fagfelt. Mang en utstilling har hun hatt i nærmiljøet. Både på Kirkens hus, i Rådhusets kunstgate og på Floren har vi kunnet se og beundre de flotte arbeidene. I hennes arbeidsrom har løse ullfibre blitt forvandlet til hatter, sjal, vesker, tøfler, kunstobjekter og

tekstiler. Teknikkene krever både presisjon og fysisk innsats.

-Toving er en prosess der ullfibre bindes sammen til fast materiale ved hjelp av varmt vann, såpe og bevegelse, forteller Magnhild. Ull består av fibre med små skjell på overflaten. Når ullen utsettes for varme, fuktighet og friksjon, åpner skjellene seg og hefter seg fast i hverandre. Fibrene krymper og danner etter hvert et fast og tett stoff. Det er nesten magisk å se hvordan ullfibre forvandles til tekstil og til det produktet jeg ønsker å lage. Våttoving er den mest kjente metoden. Toving er fysisk

arbeid, av og til ganske tungt faktisk. Det finnes ingen snarveier, ikke noe «kvikk fiks»! Hver bevegelse setter spor. I en tid der det meste går raskt, har jeg valgt en vei der alt må få ta den tiden det tar. Jeg bruker ull fra den mest utbredte sauerasen i Norge, Norsk kvit sau. Den er slitesterk og egner seg godt til toving.

-Nåltoving er en teknikk der man bruker en spesiell filtenål/ tovenål med små hakk som fysisk drar fibre sammen. Nåltoving foregår tørt og er spesielt godt egnet til detaljer og figurer. Man jobber vanligvis på en skumm m m a t t e for å beskytte underlaget.

-En tredje tekstilteknikk innen toving er nunofilting. Her kombineres løs ull med et tynt stoff, gjerne silke for å lage et lett, fleksibelt og

Dette bildet viser Hvaler menighets vakre, tovede julekrybbe.

dekorativt materiale. Teknikken brukes ofte i skjerf, klær, og kunstneriske tekstilarbeider med spennende struktur. Nunofilting bygger på prinsippene for våttoving. Teknikken er blitt populær både blant hobbyutøvere og profesjonelle tekstilutøvere. Den kombinerer tradisjonell toving med mer eksperimentell design. I nunofilting bruker jeg gjerne merinoull. I merinoull er fibrene tynnere og mykere enn i vanlig ull. «Nuno» betyr «stoff» på japansk og tekstilteknikken ble utviklet på 1990-tallet.

-Jeg begynte å tove for omkring 30 år siden. Jeg gikk på kurs, og tøfler var det første arbeidet jeg bega meg ut på. Ikke den enkleste oppgaven å begynne med, men jeg ble i alle fall raskt fasinert av tekstilteknikken og bitt av «ullbasillen». Toving skulle bli min uttrykksform, følte jeg. Toving begynte som et ønske om å skape noe med egne hender og å ta vare på kulturarven vår. Det ble også en fin måte å koble av fra en travel hverdag på. Mange beskriver toving som meditativt.

-Etter hvert begynte jeg å se nærmere på tovingens historie og bruksområder. Ulltoving er en av verdens eldste tekstilteknikker og antas å være eldre enn både spinning og veving.

Teknikken har faktisk røtter som strekker seg mer enn 6000 år tilbake i tid. Nomadefolk i områder som Russland, Mongolia og Kina brukte felt til telt, klær og tepper. Det fortelles at gjeterne i Kasakhstan la løs ull i støvlene og oppdaget at fuktighet og daglig bruk transformerte ullen til stoff. Kanskje var det den egentlige begynnelsen til den eldgamle teknikken? I Norge og Norden har toving tradisjonelt blitt brukt til produksjon av hverdagsplagg gjennom tidene.

-På 1980- og 1990-tallet var det ganske liten interesse for toving her til lands. Toveteknikken stod i fare for å bli glemt. I de senere årene har interessen for håndverket fått et kraftig oppsving, kanskje særlig blant unge, som søker bærekraftige og kreative fritidsaktiviteter. Husflidslag arrangerer kurs i ulltoving og deltagerlisten fylles opp. Det er alltid en glede å kunne være med og formidle denne kunnskapen og bidra til at håndverket holdes i hevd. Oppgaven har høy prioritet for meg. Jeg har lenge vært medlem i flere internasjonale grupper for filtemakere og har et stort digitalt nettverk. Jeg lærer mye av å følge med på andres arbeid.

- Ull er jo et naturlig nedbrytbart materiale, noe som gjør teknikken attraktiv i en tid med økt fokus på miljø. Håndtoving krever lite energi og ingen avanserte maskiner.

-Toving av ull er et håndverk der tradisjon møter kreativ utfoldelse. Enten man lager praktiske bruksgjenstander eller kunstneriske, moderne uttrykk, gir teknikken en direkte kontakt med materialet og historien. Med enkle midler kan man forvandle myk ull til sterke varige produkter akkurat slik mennesker har gjort i tusenvis av år! Anbefales, avslutter Magnhild.

Ellen

Sommerkonsert i Spjærøy kirke:

2 KOR, 1 DIRIGENT

Lørdag den 6. juni kl. 15.00 er det duket for korkonsert i Spjærøy kirke med 2 kor! Begge under ledelse av Hvalergutten Fredrik André Olsen. Korene er Moss kammerkor og Sangkoret Varden (fra Sarpsborg). Korene vil synge hver for seg og sammen med hverandre. Med seg har de Ellen Marie Carlsen på flygel. De byr på et bredt program med musikk av Stenhammar, Gärdestad, Brahms og Hovland. Gratis inngang med mulighet til å gi en gave ved utgangen. Vel møtt!

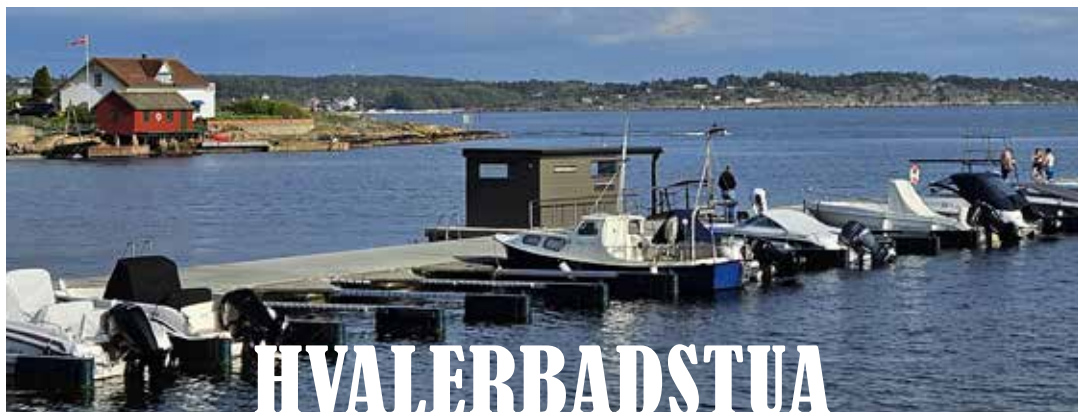
Bygdedagen i år - 6. juni

I snart 50 år har bygdedagen på Hvaler vært arrangert på pinseaften. De siste årene har det imidlertid vist seg at mange reiser bort nettopp i pinsehelgen. Det som imidlertid var den utløsende årsaken til at styret i kulturvernforeningen fra i år velger å legge bygdedagen på den første onsdagen i juni, er parkeringsutfordringene vi har før 1. mai. Det er nemlig slik at det er først fra 1. juni og ut august at vi disponerer parkeringsplassen ovenfor kystmuseet.

Når det gjelder programmet for denne dagen som vi arrangerer i samarbeid med Kystmuseet Hvaler, så er det langt fra ferdig. Det som imidlertid er sikkert er at det blir program som både inkluderer området på Nordgården (kystmuseet) og i Brottet Kystkultursenter. Kort kan nevnes at det også i år blir en historisk vandring med skuespiller Terje Brevik, formell åpning av det nye Motorhuset, innslag fra forestillingen «Stenhoggern» og åpning av utstilling med bilder knyttet til kvinnehistorien på Hvaler.

Paul Henriksen

Daglig leder i Hvaler Kulturvernforening

HVALERBADSTUA

Hvalerbadstua på Kroksand / Bystranda på Skjærhalden åpnet i mars 2024. Booking skjer på nettsidene: <https://hvalerbadstua.no/> Hvaler Badstuforening vil gi lokalbefolkning, hytteeiere og tilreisende en mulighet til helårsbading og badstue. Målet er at dette skal bidra til samhold, glede og velvære, samt fremme folkehelsa.

Hvalerbadstua drives som en ideell forening, der organisering og vertskap skjer på dugnad. Folk koser seg, det smitter over på badstuverter og på ildsjelene i styret. Søndager er det mulig å booke tid sammen med andre tilfeldige badstubadere. Ellers har badstua mange faste gjester – som booker i små grupper i god tid.

Det bookes for 1 time og inntil 8 gjester.

Badstuvortene har hver sin dag med tilsyn gjennom dagen og kvelden. Det meldes om veldig fornøyde badstubadere, som har tatt turen fra både Hvalerøyene og helt fra fastlandet.

Velkommen til Hvalerbadstua!

Hvaler Trivselskor inviterer til Vårkonsert

Norsk hummer og svensk kanari

Bli med på en festlig vårkonsert der vi blander norske og svenske godbiter – fra hummer til kanari!

Opplev et fyrverkeri av musikk og latter,
med innslag av alt fra
klassiske norske viser til svenske pop-perler.

- Dato: Lørdag 9. mai 2026
- Tid: 18:00 – (nesten 20:00)
- Sted: Kulturhuset Floren

Ta med venner og godt humør –
her blir det liv og røre i ekte nordisk ånd! Hold
av dagen – billetter selges i døren kr 200,-

Konfirmantarbeidet i Hvaler menighet våren 2026

Årets tema for konfirmantundervisningen er «Jesus – forbilde?»

Hvaler menighet ønsker at den enkelte konfirmant skal bli bedre kjent med Jesus. Hvem Jesus var, og hvilke verdier han sto opp for. Fokuset i undervisningen er på Jesus som Gud og menneske. Utfra dette fokuset ønsker vi at den enkelte konfirmant kan få økt forståelse for hva det betyr å tro på Jesus. Hva tro kan bety for andre og hva tro kan bety for en selv. Gjennom Jesusfortellinger, samtaler om livets gleder og sorger, om tro og tvil, små og store valg gis den enkelte ungdom mulighet til å øke sin bevissthet rundt det å tro på noe som er større enn en selv. Veien til økt bevissthet for de fleste av oss, kan være kronglete og turbulent, den kan være preget av undring, nysgjerrighet eller rett og slett ikke gi noen klare svar. Med alle ulike tankesett og uttrykk ønsker vi å gi rom for inkludering, undring, tillit og åpenhet. Det er i de åpne rom vi skaper trygghet, vekst og tilhørighet.

Kateket Vigmund Gundersen Djupang fra Kråkerøy menighet har det meste av ansvaret for gjennomføringen av selve undervisningen. Undervisningsøktene har god variasjon mellom samtale, fortellinger og fysiske aktiviteter og leker tilpasset konfirmantgruppen. Hver undervisningsøkt avsluttes med sang, kort refleksjon rundt en bibeltekst, lyttenning, bønn og velsignelsen. Tema vi har hatt i løpet av vinteren har bl.a. vært Jesus som Gud og menneske, Jesu dåp og dåp i kirken, Jesus i møte med sorg og

sykdom, Jesus sine holdninger til solidaritet og nestekjærighet.

Konfirmantene deltok aktivt lørdag 21. mars med å drifte kafeen i Hvalerhallen under klesmarkedet. Inntektene gikk til Kirkens nødhjelp sitt vannprosjekt.

Søndag 19. april ser vi fram mot. Da er det konfirmantenes gudstjeneste i Hvaler kirke. Konfirmantene skal da sammen med presten og lederne ha ansvar for gudstjenesten. Vårt Jesustema skal belyses gjennom gudstjeneste på ulike måter.

Helgen 24.–26. april blir det leir på Sauevika med mange aktiviteter og sosialt fellesskap. Fordypning i «Jesus – forbilde?» og Jesus som Gud og menneske, blir det også mulighet for i løpet av leiren. Da er påskebudskapet hovedtema.

Etter leiren tar vi pause fram til de siste konfirmasjonsforberedelser i august/september.

Parallelt med aktivitetene rundt årets konfirmanter, åpnes det for digital påmelding av nye konfirmanter 1. mai. (minkirkeside.no/hvaler).

Se informasjon på baksiden av menighetsbladet. De nye konfirmantene, altså de som fyller 14 år i løpet av 2026, skal konfirmeres i mai 2027.

ILO

TROEN MIN GÅR UTOVER TANKENE OG FØLELSENE MINE

Noen ganger skjønner jeg ikke helt alt med Gud. Jeg prøver å tenke meg fram til hvordan alt henger sammen, hvorfor alt skjer og hvorfor ikke alt blir som jeg håper når jeg ber. Det er lett å begynne å tvile da. Men jeg har skjönt at troen min ikke bare handler om å forstå alt. Den går liksom dypere enn tankene mine.

Det er ikke bare noe jeg føler heller. For følelsene mine går opp og ned hele tiden. Noen dager føler jeg meg nær Gud og andre dager føles alt bare tomt. Men selv når jeg ikke kjenner noe spesielt, så vet jeg at Gud er der.

Han forandrer seg ikke selv om jeg gjør det.

Jeg tror troen er litt som et anker. Selv om jeg ikke alltid ser hvor tauet går, så er det likevel noe inni meg som bare vet at Han er god. Ikke fordi jeg alltid føler det, men fordi jeg har opplevd det før.

Gud er større enn tankene og følelsene mine. Han tåler at jeg tviler og stiller spørsmål. Han vet at jeg ikke har alt på plass, men han slipper meg ikke.

Troen min handler ikke bare om å føle Gud, men om å stole på at Han faktisk er der uansett hvordan jeg har det.

Så selv om jeg ikke alltid føler at jeg tror, så vet jeg at troen lever i meg.

Ikke fordi jeg er så flink eller sterk, men fordi Gud holder meg fast.

Og det gir meg en slags ro midt i alt.

En fred som ikke kommer fra meg selv – men fra Han som alltid er trofast.

Eline Adele Kjølholt – Hvalerkonfirmant 2026

Barnas

Fargelegg!

Samuel var en gutt på ca. 6 år som våknet av at Gud snakket til ham! Fargelegg bildet av Samuel som våkner i senga si.

Tegning: Chiara Bertelli

Gåte:

Vet du
hva som går
opp når den
går ned?
Glidelåsen!

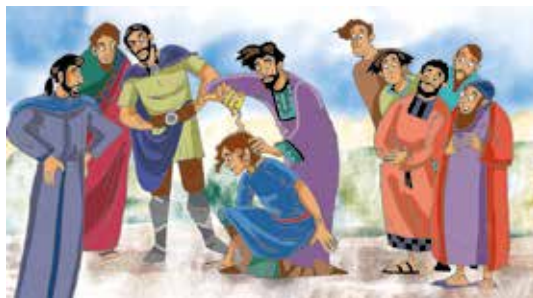
Finn 10 guttenavn

I rutenettet gjemmer det seg 10 guttenavn.
Let bortover og nedover. Klarer du å finne alle?

Y	J	M	Q	X	R	X	E	E	E
O	E	O	E	H	U	T	G	H	O
R	I	R	D	A	B	Z	I	A	K
U	S	T	O	V	E	P	L	S	R
M	A	E	Z	O	N	U	F	L	I
G	K	N	Q	F	U	O	I	A	S
R	N	O	A	H	Y	L	L	K	T
K	Å	R	E	U	Q	A	L	Y	I
G	D	H	G	K	K	V	I	X	A
G	U	W	G	Q	X	Z	P	W	N

Finn 5 feil

Samuel hørte mange ting fra Gud. Da Samuel ble voksen fortalte Gud ham hvem som skulle bli konge. Kan du finne fem feil på bildet under?

Tegning: Kari Sortland

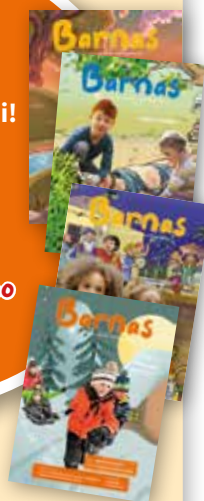
Gi bladet Barnas
til et barn du er glad i!

Disse oppgavene er
hentet fra bladet.

Bestill abonnement
på sondagsskolen.no
eller 22 08 71 00

Vits:

Hvis du kaller
meg liten én gang
til, så hopper jeg
opp og biter deg
i kneskåla!

Knøttesang

Vi møtes: 14.04., 28.04., 12.05. 26.05 og 09.06 sommeravslutning

Velkommen til sangstundene!

Når vi synger sammen, blir vi glade sammen!

Hilsen Marte-Kari og Ellen

Nytt fra menighetsrådet

OLE-EDVIN UTAKER, LEDER I MENIGHETSRÅDET

Dugnader:

Kjære alle sammen! Kirkene våre er mer enn et bygg; de er en del av fellesskapet. Når vi samles til dugnad, handler det ikke bare om å gjøre praktiske oppgaver. Det handler også om å ta vare på rommene der mennesker døpes, konfirmeres, vies, sørger og feirer. Å delta på dugnad er en konkret måte å være kirke på.

Vi inviterer derfor menighetsråd, stab, frivillige og konfirmanter til en felles dugnadsdag på Kirkens hus, Spjærøy kirke, Hvaler kirke og uteområder/kirkegård.

Det blir maling, vårrengjøring, arbeid ute og inne. Det blir god tid til prat, mat og fellesskap. Vi starter på de enkelte stedene før vi fordeler oppgaver.

Vi håper du har anledning til å være med. Påmelding skjer til kirkevergen på Kirkens hus. Tidspunkt koordineres med Kirkevergen.

Årsberetningen 2025

Årsmøtet planlegges gjennomført den 4. mars på Kirkens hus. Årsberetningen med regnskap vil bli sendt ut samtidig med innkallingen. Utvalgene vil komme med sine innspill. Det vil bli mulighet for samtaler, drøftelser og godt samvær.

Endringer i sokneprest Grethe Hummels arbeidsforhold i domprostiet

Vi er mange som er veldig glade og takknemlige for den flotte tjenesten sokneprest Grethe har utført på Hvaler gjennom mange år. Av helsemessige årsaker har det vært utfordrende

å følge opp slik hun gjerne ønsker i den siste tiden, og sammen med bispekontoret har sokneprest Grethe og domprost Hege blitt enige om at den siste tiden fram mot pensjonisttilværelsen blir med en tilpasset prestatjeneste i Fredrikstad domprosti med oppgaver i dialog med domprosten. Det blir avskjedsgudstjeneste med Grethe søndag 31. mai i Hvaler kirke.

Ny sokneprest

Proessen med å lyse ut stillingen som sokneprest er allerede i gang, og stab og menighetsråd har fått spille inn sine ønsker til utlysningsteksten. Søknadsfristen var 15. mars. Fram til ny sokneprest er tilsatt, har vi fått en fast vikar i 50%. Hun heter Stine Eileen Torp Løkkeberg. Det skal i tillegg tilføres ressurser til gjennomføring av gravferder.

HVALER
KUNSTFORENING

**Åpningstider Kunstgaten,
Hvaler rådhus:**

Mandag - Fredag 09 - 15

Lørdag - Søndag 12 - 15

VELKOMMEN TIL KUNSTGATEN PÅ HVALER RÅDHUS!

I over 20 år har Hvaler Kunstforening vært med på å skape kunst- og kultur-opplevelser for fastboende og tilreisende på Hvaler. Med seks til åtte utstillinger i året kan du oppleve lokal og nasjonal kunst av både profesjonelle kunstnere og amatører. Kunstforeningen har et aktivt styre, rundt 150 medlemmer, eget galleri i Hvaler rådhus og skulpturparken *StenKunstHvaler* i storslått natur på Rødshue, Kirkøy.

Gjennom utstillinger, kunstnermøter, foredrag, omvisninger, konserter, kurs og utflukter ønsker vi å fortsette å bidra til et levende lokalsamfunn på Hvaler.

UTSTILLINGSPROGRAM 2026

- 24.01. - 08.03. Ruth Sissel Foss / Irene Thorsrud
Eik / Justyna Ingebretsen
14.03. - 03.05. Magne Rudjord / Vilde Rudjord
09.05. - 05.07. Vibeke Jerkaas
11.07. - 06.09. Lars Ole Klavestad
12.09. - 01.11. Leif Nyland
14.11 - 20.12. Medlemsutstillingen 2026

Les mer om kunstforeningen vår på
www.hvalerkunstforening.no

Hvaler
kommune

Nasjonalpark-
kommune

BLI MEDLEM!

- Lær mer om kunst
- Få invitasjon til åpninger, foredrag, arrangementer, kurs
- Bli kjent med andre kunstinteresserte
- Medlemsrabatt på kunst
- Deltagelse i medlemslotteriet
- Still ut egne verk på den årlige medlemsutstillingen

Medlemskap: 300 KR
Familiemedlemskap: 450 KR

Bli medlem ved å sende epost til
hvalerkunstforening@gmail.com

LYDEN AV HVALER

EN MANGFOLDSKONSERT

HVALER KIRKE FREDAG 19.6.2026 KL 18.00

VI GJENTAR SUKSESSEN FRA I FJOR
PROGRAM OG DELTAGERE KOMMER
GRATIS INNGANG

HVALER ELEKTRISKE

Skjærgårdselektrikeren

Dyktige håndverkere
på Hvaler siden 1971

Telefon: 69 37 92 93

Vakttelefon: 901 16 042

www.hvalerelektriske.no

Hagesenter som satser spesielt på et stort og variert sortiment av egenproduserte sommerblomster og stauder i god kvalitet. Vi tilbyr også et utvalg av busker og frukttrær, jord, gjødsel, frø mm.

Fagkunnskap og service er noe vi vektlegger. Velkommen til blomsterhandel i et landlig og trivelig miljø.

Åpent fra midten av april:

man-fre 9-17

Lørdag 9-16

Mai og juni søndagsåpent 12-16

Tlf. 959 33 292 / botnegartneri.no

AL ELEKTRISKE

DIN LOKALE ELEKTRIKER PÅ HVALER OG I FREDRIKSTAD

*Vi utfører alt fra svakstrøm og sterkstrøm i bolig, hytter,
industri- og skipsinstallasjoner*

www.alelektriske.no

Medlem av elektrikerkjeden

Mosseveien 110, 1623 Gressvik

Tlf: 69 33 99 93

epost@alelektriske.no

Tannhelse på dine premisser

Velkommen til oss

På Oris Dental Hvalertannlegene tilbyr vi alt av tannbehandling, utført av dyktige behandlere, med den nyeste teknologien og det hyggeligste personalet. Hos oss er du sikret premium behandling fra trygge fagfolk.

Vi er åpne for både fastboende, båtturister og hytteturister, og strekker oss langt for å gi deg den hjelpen du trenger, når du trenger det.

Bestill time:

**Oris Dental
Hvalertannlegene**

69 37 77 07
hvalertannlegene@orisdental.no
Nordehaugveien 14,
1684 Vesterøy

Terje Fladby Jarle Olsen Cathrine G. Jakobsen Ulf Jakobsen Malin Hurrød Edvardsen Mads E. Johansen Bjørnar Pettersen

Lokalt begravelsesbyrå med mannskap og kontor i Fredrikstad
Kontortid i Veumveien 08:00-15:30, Vakttelefon 24T, Tlf. 69 31 30 62.

FREDRIKSTAD BEGRAVELSESBYRÅ
 KLEMMET JOHANSEN vda. 1985
 Veumveien 51,
 1613 Fredrikstad | Tlf. 69 31 30 62
fredrikstadbeg.no

BORGE BEGRAVELSESBYRÅ
 ELLEN MARGARETH BYE
 Roald Amundsensvei 61a,
 1654 Sælebak, etter avtale,
 Tlf. 69 34 53 35

Varemerker i butikken:
 KAFFE • KAFFE CURVE, 42-50 • Cream • Part Two • March Lauge •
 PelleP • Pre end
 Barneklær fra Salto og Creamie

Helle's Butikk

Torget 3 • 1680 Skjærhallen
 Åpningstider mandag- lørdag 11.00-16.00
 Utvidete åpningstider i sommer perioden

JØLSTAD

begravelsesbyrå
Fredrikstad og omegn

Benjamin Nordling

Birgit Groth

Hans Kristian
Helgesen

Thordis Snæland

Heidi Løkke
Sletner

Einar Nilsen

Farmannsgate 10 // Tlf: **69 130 130** (24t)
Et lokaleid begravelsesbyrå // jolstad.no

Mesterhjelp Skjærhalden as

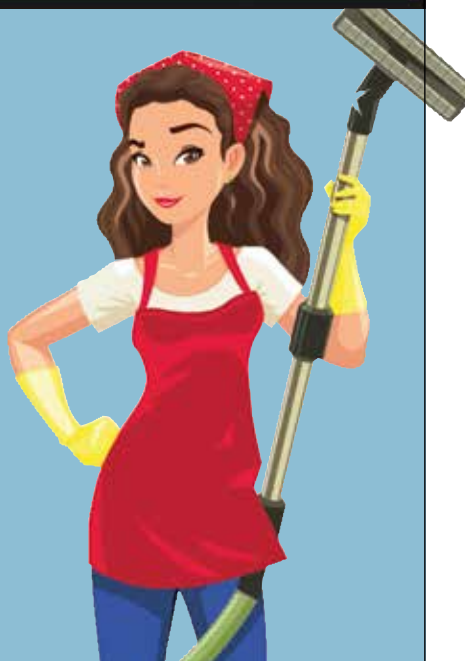
post@mesterhjelp-hvaler.no

www.mesterhjelp-hvaler.no

Ring oss så finner vi en løsning for deg!
Hytte – Hjem – Bedrift

Alt for en enklere hverdag

Tlf. Monica 403 06 155

DIN LOKALE RØRLEGGER

Hos Hvaler Rørleggerbedrift AS kombinerer vi over 50 års erfaring med moderne løsninger og personlig service. Alltid med fokus på kvalitet, pålitelighet og faglig dyktighet. Vi er stolte medlemmer av Bademiljøkjeden – noe som gir deg trygghet, garanti og kvalitet fra godkjente fagfolk.

Her får du alt på ett sted – butikk, rørleggertjenester, baderom, service og en egen graveavdeling.

Vi hjelper deg med både små og store oppdrag, enten du trenger å bytte et toalett, ønsker en oppgradering av badet, installasjon av varmepumpe eller ønsker vann- og avløp til hus eller hytte.

Bademiljø
FREDRIKSTAD OG HVALER

**EGEN
GRAVEAVDELING**
Vår maskinpark er
tilpasset de fleste typer
graveoppdrag fra
gravemaskin til sjølekker
for sjøarbeider.»

**BADEMILJØ
HVALER RØRLEGGERBEDRIFT AS**

Fastlandsveien 16, 1684 Vesterøy 69 37 56 60
post@hvaler-ror.no / www.bademiljo.no

VAKTTELEFON 24t 47474884

FRA FORENINGSLIVET PÅ HVALER

SØNDRE KIRKØY MISJONSFORENING

26.04.
31.05
Kirkens hus kl. 17.
Velkommen!
Kontaktperson:
Hilde Grosch Larsen,
telefon 918 32 226

NORMISJON

07.05.
Kirkens hus kl. 18.
Velkommen!
Kontaktperson:
Hilde Grosch Larsen
telefon 918 32 226

SJØMANNISMISJONEN

19.04. årsmøte i region
Østfold, kl. 17 i Kråkerøy
menighetssenter
11.05. kl. 18, møte på
Kirkens hus, Skjærhalden
08.06. sommeravslutning.
Kontakt leder for påmelding
og mer info.
Velkommen!
Kontaktperson:
Ragnhild Nordengen
telefon: 482 24 071

VESTERØY MISJONSFORENING

30.03.
13.04.
27.04.

11.05.
27.05.
08.06.
22.06.
Vesterøy bedehus kl. 18.
Velkommen!
Kontaktperson:
Inger Weydahl,
telefon 950 85 163

HÅNDARBEIDSKAFE PÅ KIRKENS HUS

Vi møtes kl. 11-14 første
lørdag i måneden,
av og til oftere.
Møtene annonseres
alltid på Facebook og på
oppslagstavla ved
Kirkens hus.
Velkommen!
Kontaktperson:
Ingerid Bjercke,
telefon 905 67 519

STRIKKEKAFE PÅ VESTERØY BEDEHUS

22. 04.
20.05
Vi møtes kl. 19-21
Ta med egen drikke.
Vi ordner noe godt å bite i.
(Kr 40).
Velkommen!
Kontaktpersoner:
Tove Arntsen,
telefon 470 28 123
Hanne Moe,
telefon 990 33 434

ASMALØY MISJONSFORENING

30.03
27.04
26.05
03.06 Denne kvelden deltar
vi på foreningsdag på
Stenbekk
De andre dagene møtes vi på
Asmaløy bedehus kl.19
Velkommen!
Kontaktperson:
Anne Hvalgård
Telefon: 995 83 695

FORMIDDAGSTREFF

29.04. "I vårens tegn".
Vi synger vårsanger og
Marte-Kari spiller vårstykker
for oss.
Formiddagsmat og
utlodning som vanlig.
Ord for dagen blir ved
Svein Mentzen.
Vår nye vikarprest, Stine T.
Løkkeberg, vil også være til
stede denne formiddagen.
27.05. Vesterøy bedehus:
Odd Strømnes, tidligere
rektor på Floren skole
foredrar om "Skolenorge
på 1960-tallet med Hvaler i
førersetet".
17.06. Sommertur til
Makø. Mer informasjon
om fergetider og program
kommer etter hvert.

Siste frist for stoff til menighetsblad nr. 2 2026, er 5. mai

GUDSTJENESTER VÅREN 2026

**Alle gudstjenester begynner kl. 11, hvis ikke annet tidspunkt er oppgitt.
For påskens gudstjenester, se Påsken i Hvalerkirkene annet sted i bladet**

Når	Hvor	Hva
12. april	Spjørøy	Fellesgudstjeneste med Kråkerøy. Kirkemusiker Frank Nordensten og prest Kirstin Helgen.
19. april	Hvaler	Konfirmantenes gudstjeneste der konfirmantene selv deltar i planlegging og gjennomføring. Kirkekafe. Menighetspedagog Inger-Lise Ottersund, BU-kontakt Kaja Høvik Stiksrud, kantor Marte-Kari N. Melkerud og prest Stine Eileen Torp Løkkeberg.
26. april	Spjørøy	Gudstjeneste med nattverd. Kirkemusiker Frank Nordensten og prest Hanne Elstrøm.
3. mai	Hvaler	Misjonsgudstjeneste. Misjonskonsulent i NMS Unni Holm Olsen deltar. Kirkekafe ved Hvalers misjonsforeninger.
10. mai	Spjørøy	Gudstjeneste med dåp og nattverd.
17. mai, kl. 10:30	Tusenårsstedet	Friluftsgudstjeneste med feiring av nasjonaldagen.
24. mai	Hvaler	Høytidsgudstjeneste 1. pinsedag med dåp. Prest er Hanne Elstrøm i samarbeid med prest fra Sjømannskirken. Kantor er Marte-Kari N. Melkerud. Hvaler Sjømannskirkeforening inviterer til kirkekafe.
31. mai	Hvaler	Avskjedsgudstjeneste for sokneprest Grethe Hummel. Domprost Hege Fagermoen deltar.
7. juni	Gamle Glemmen	Fellesgudstjeneste med kirkene i Fredrikstad og feiring av Skaperverkets dag.
14. juni	Hvaler	Gudstjeneste med nattverd.

Med forbehold om endringer.
Mer informasjon på kirken.no/hvaler.

**Vil du sitte på med noen som kjører til kirken?
Fra vest, kontakt Øyvind Olsen, tlf. 480 66 969.
Fra øst, kontakt Laila Olsen, tlf. 959 25 212.**

ORD TIL ETTERTANKE

*Uten tro mister vi noe å orientere oss mot.
Uten håp mister vi livets nødvendige horisont.
Uten kjærlighet dør vi.*

Per Arne Dahl

DØPTE

Hvaler kirke

Selma Kaxrud Rolland
Oliver Kaxrud Rolland
Hedda Huser-Brustad
Alva Ninett Arnesen
Odin Granli Svalund

Spjørøy kirke

Astrid Skaget Haugerød
Elea Berg Eriksen
Leander Strand
Nora Grønnet Johansen

VIELSER

Hvaler kirke

Caroline Ninett Olsen &
Simen Arnesen

DØDE

Hvaler kirke

Terje Hansen Seljebakken
Harald Nicolaisen
Jorunn Nilsen
Lise Storrød Granum
Marie Kaspara Jensen
Einar Harry Torgersen
Sigurd Bernt Øverås
Ketil Høgh
Frank Roger Alme

Spjørøy kirke

Tom Einar Friis
Egil Julsen
Ingrid Olsen
Mette Kristin Prytz Dahl

Fredrikstad Domkirke

Odd Erik Stubberud

Skøyen kirke

Øivind Erland Furuly

Onsøy kapell

Roald Wilhelm Halvorsen

«Å KRYPE TIL KORSET»

På påskeaften i middelalderen tok man ned krusifikset fra alteret i kirken og la det på en forhøyning midt i kirkerommet. De som ønsket det, krøp på sine knær bort til det og kysset det, og ba om tilgivelse. Uttrykket «Å krype til korset» kommer fra denne skikken.

Kjenner du noen som vil konfirmere seg i Hvaler menighet i mai 2027?

Skjema for påmeldingen finner du på minkirkeside.no/hvaler fra 1. mai 2026

Husk å skrive inn konfirmantens mailadresse og telefonnummer i tillegg til telefonnummer og mailadresse til begge foresatte ved påmelding.

Dato for konfirmasjonsgudstjenester i 2027 er:

Hvaler kirke: søndag 2. mai kl. 11.00.

Spjærøy kirke: lørdag 8. mai kl. 11.00 (ev kl. 13.00)

søndag 9. mai i Spjærøy kl. 11.00

Ta kontakt med Inger - Lise Ottersund
pedagog@hvaler.kirken.no dersom dere lurere på noe.

